

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujeje izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SLOVENE

Izhaša vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redakcija, Administracija: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Speditore in abbonamento postale

Postalina plačana v gotovini

Prezzo — Cena L 0.70

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 731

Sovražni protinapadi strti

Včeraj je bilo v Libiji sestreljenih 37 angleških letal - Od 26. do 31. maja so Angleži izgubili skupno 86 letal

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Poskusi sovražnih protinapadov v Mar-mariki za osvoboditev obkoljenih oddelkov so bili odločno strti. V teh bojih je oklepna divizija »Ariete« prizadela nasprotniku težke izgube. Zanjih je bilo novih 57 tankov.

Intenzivno delovanje italijanskega in nemškega letalstva. Osa lovka letala so uničila v celi vrsti zmagovitih spopadov 33 letal, 4 pa protiletalsko topništvo.

Tako je sovražnik od 26. do 31. maja izgubil skupno nad libijskim bojiščem 86 letal, več deset letal pa je bilo uničenih na tleh.

V bombnih napadih na oporišča v Mica-bbi in Ca Veneziji so bili vojni cilji ponovno zadeti. V dvobojih z našimi lovci sta bila sestreljena dva »Spitfireja«.

Preteklo noč je angleško letalstvo v zaporednih valovih z znatnimi silami izvedlo nov napad na mesto Messina. Med civilnim prebivalstvom je eden mrtev in 13 ranjenih. Znatna škoda je nastala na nekaterih zgradbah, med katerimi je tudi bolnišnica »Principe di Piemonte«, kjer je bilo 40 ranjenih.

Dva bombnika, ki jih je zadela protiletalska obramba, sta padla v morje med Villa San Giovanni in Riviera del Faro. Neko drugo pa med Gallino in Catano.

Rim, 1. junija. AS. Admiral pomorskega oddelka, sir Cowan, ki ga našteva včerajšnje uradno vojno poročilo med ujetniki pri ofenzivi v Cirenaiki, je bil kakih 15 mesecev v Egiptu. V trenutku, ko je bil zajet, se je nahajal pri tretji indijski brigadi. Med svetovno vojno 1914/18 je poveljeval neki pomorski eskadri v Baltičkem morju, kjer se je nahajal na bojni ladji »Princess Royal«. Poveljeval je tudi bojni ladji »Hood« (42.000 ton), ki je bila v sedanji vojni potopljena.

Madrid, 1. junija. AS. Za potek bitke v Libiji je zelo zanimiva izjava generala Ritechie-a, ki je dejal, da se dobro zaveda zelo resnega položaja svojih čet. Agencija Reuter zelo skrbi navzočnost velikega števila nemških tankov na Kreti in pa dejstvo, da Ose sile popolnoma gospodarijo na poti med El Gazalo in Acroma. Angleški krogi so zelo nezadovoljni, ker angleška mornarica ne more preprečiti številnih konvojov, kateri prinašajo pomoč Osim četam.

Svetovni tisk o govoru ministra Ciana

Vsi listi poudarjajo neomajno voljo Italije do končne zmage

Berlin, 1. junija. AS. Ponedeljski listi obširno pišejo o govoru italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v senatu. »Völkischer Beobachter« predvsem opozarja na pomembno globoko in nespremenljivo voljo do borbe za končno zmago, ki naveda italijansko ljudstvo. Italija se vedno močneje trudi za neizogibno zmago. Dve leti bo skoraj, odkar je Italija v vojni in njen delež za skupno stvar je že dokazan in izpričan v dolgi vrsti zmagovitih dejstev, ki so že ustvarila osnovo za bodočo imperialno soudeležbo Italije pri reorganizaciji velikih evropskih in afriških prostorov. Italijanska vojska in italijansko ljudstvo sta v sklopu trojne zveze že izpolnila zelo važne naloge in italijanski delež v borbi je zgodovinske vrednosti. Pri izpolnjevanju teh nalog so Italijani polni vdanosti svoji nalogi, stoje visoko in navdušeno, povsod dokazujejo svojo voljo za borbo.

Podobne komentarje posvečajo govoru zunanjega ministra grofa Ciana tudi »Zwölf Uhr Blatte«, »Morgenpost« in »Montage«. »Diplomatsko-politična korespondenca« piše, da so izjave grofa Ciana dale svetu zopet priložnost pomisliti na nepreklicne temelje in določene cilje italijanske politike, ki so jasno razblinili otroško igro sovražne propagande, katere je zamenjalo popolnoma v napačni luči prikazati Italijo in njeno vlogo z ozirom na njene zaveznike. List je podčrtal predvsem odločne besede grofa Ciana, da je Italija trdno pripravljena boriti se za Anglijo povsod, kjer koli se ji bo ponudila priložnost napasti jo. »Diplomatsko-politična korespondenca« kaže tudi na tisti del govora, kjer grof Ciano očrtnje politiko Washingtona ter strašne posledice, ki jih je trojna zveza s tridimi udarci povzročila Ameriki, dočim so Združene države v zvezi z boljševizmom, smrtnim sovražnikom vsake civilizacije upali, da bo ta vojna preprosta vojaški pohod.

Ko je nato glasilo nemškega zunanjega ministrstva očrtno vlogo Italije v borbi proti boljševizmu, je prešlo na konstruktivno politiko, ki jo uvaja italijanska vlada na Balkanu, osvobojenem grozeče boljševiške nevarnosti. Na koncu list še omenja, kako je italijanski zunanji minister grof Ciano zatrdil solidarnost dveh velikih zaveznikov narodov in njihovih voditeljev, ki predstavljata popolno zagotovilo za zmago.

Sofija, 1. junija. AS. Govor grofa Ciana v senatu so objavili vsi bolgarski listi v zelo obsežnih izvečkih, kakor jih je javila agencija Stefani in to z velikimi naslovi na prvih straneh. Listi podčrtavajo v govoru zlasti izjavljanja, ki se nanašajo na hotenje Italije, prispevati v še večji meri k borbi proti boljševizmu v skladu z lastnimi silami in borbeno voljo. Z velikim poudarkom so objavili tudi izjave grofa Ciana o italijanski politiki na Balkanu in o možnosti razvoja italijanskega prometa proti Egejskemu in Crnemu morju preko prijateljske Bolgarije, s katero ima Italija zdaj skupne meje. List »Caria« objavlja govor na uvodnem mestu pod naslovom na petih stolpcih »Italijanska politika na Balkanu«. List »Utro« je imel naslov na štirih stolpcih »Ciano o italijanski zunanji politiki«. — Italija v sredini balkanskega polotoka. Govor italijanskega zunanjega ministra je vzbudil veliko zanimanje in je napravil najbolj ugoden vtis v evropskih političnih in novinarskih krogih, ki poudarjajo, da stvarna in dinamična italijanska politika blagodejno vpliva na konsolidacijo balkanskega položaja.

Bukarešta, 1. junija. AS. Listi objavljajo z velikim poudarkom dolge izvečke iz govora Ciana, ki ga je imel ob priliki sestanka senatnega odbora. »Cuvantul« je imel na članku naslov »Govor grofa Ciana o sedanji fazi svetovne vojne«, list »Viata« naslov »Borba Italije za novi evropski red«, »Atteacia« pa naslov »Sovražniku bomo zopet postavili še ostrije borbeno voljo«.

Boji v Kitajski

Tokio, 1. junija. AS. Japonske sile, ki so zasedle prestolnico kitajske province Junan ter Kinhuo in Langhi, važni strateški središči v provinci Čekiang, napredujejo od teh mest dalje v notranjost in zasledujejo umikajočega se sovražnika. Drugi japonski oddelki so zasedli Tangkies-gien, važen kraj na železniški progi med Hanghonom in Kianghamom.

Bangkok, 1. junija. AS. Izvedelo se je zanimive podrobnosti o zmagovitem vkorakanju tajskih oddelkov v Ken Kung, prestolnico province San. V provinci San so se na japonski strani borili izključno le Siamci. Provinces San leži v vzhodni Birmi južno od kitajske province Junan ter severo-

zahodno od Francoske Indokine. S strateškega stališča je v tej provinci teren zelo težak, ker je zelo gorat in brez cest. Sovražnikovi oddelki so bili na tem odseku zelo dobro oboroženi.

Tokio, 1. junija. AS. List »Niči-niči« objavlja poročilo japonskega poveljstva v Birmi, da so očistevalne bitke v Birmi končane. Gangkajskov poskus, prederiti japonske postojanke ob reki Nu v zgornjem teku reke Salveen, se je v celoti izjalovil. Kitajska armada, ki je prišla na pomoč generalu Tulimingu, poveljniku 5. armade v gozdni pokrajini Miythien, je popolnoma odrezana od Junana.

Združene države čaka trda bodočnost

Ameriški državljani niso navdušeni za vojno

Rim, 1. junija. AS. Major George Fielding Elliot je objavil v ameriški reviji »Look« dolg članek, v katerem piše, da morajo Združene države dobiti tri bitke, če hočejo zmagati. Te bitke so: bitka za proizvodnjo, bitka za prevoz in bitka na bojnem polju. Če bi sovjetska obramba propadla ali popustila, bi se Združene države izredno težko zoperstavile Osi v Evropi, na vzhodu in v Afriki. Prav tako bi bilo Združenim državam skrajno težko vojaško nastopiti proti Japoniki, če bi bila Kitajska premagana. Major Elliot nato poziva svoje narodnjake, naj resno pogledajo v obraz vsem težavam in naj se ne puste premagati od optimizma, ki nima realnih osnov. Nato članek svetuje najtesnejše sodelovanje med Anglijo, Združenimi državami, Rusko in Kitajsko ter predlaga, naj bi bilo vodstvo celotne svetovne vojne osredotočeno v Washingtonu pod vodstvom stalnega vojnega sveta, ki bi mu bil predsednik Roosevelt. Ni potrebno, da bi bila v tem svetu Churchill, Stalin in Gangkajšek, ampak je dovolj, če pošljejo vanj svoje

zakupnike. Pisec zaključuje svoj članek z ugotovitvijo, da bodo združeni narodi izgubili vojno, če ne bodo zmagali nad Oso in Japoniko leta 1942.

V isti reviji piše o notranjem položaju v Združenih državah časniki Vincenc Sheam ter se pritožuje nad hladnostjo in apatičnostjo ameriškega javnega mnenja ter nad nezadostno protiletalsko obrambo. Pravi, da se člani kongresa ponašajo kakor gledališki igralci, ameriški tisk pa je poln optimizma, da ljudje bolj kupujejo časopise. Tega žalostnega stanja je po njegovem mnenju kriva vlada, ki zakriva resnico in dopušča, da se prebivalstvo vdaja optimizmu. O izgubah nihče ne govori in ljudje mislijo, da je vse dobro. Če pa ameriški državljani zasleduje zemljevid, bo videl, da ni vse dobro. Mnogi mladi ljudje stopajo v javne službe, da bi jim ne bilo treba služiti v armadi. Časnikar zaključuje, da za vojno ni nikakega navdušenja in da so mnogi milijoni Amerikancev prepričani, da bi bila sovjetska zmaga za Združene države bolj nevarna kakor zmaga Osi.

Krajevni nemški napadi

Letalski napad na Sebastopol — Nad Rokavsko obalo uničenih 19 letal V povračilo za teroristični napad na Köln je bil bombardiran Canterbury

Hitlerjev glavni stan, 1. junija. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodnem bojišču je bilo uspešno izvedenih nekaj krajevnih nemških napadov. Osamljeni nasprotnikovi napadi so bili odbiti. Letalstvo je z velikim učinkom obdelovalo vojaške cilje v mestu in pristanišču Sebastopol.

V vodah pri Murmanskju so strmo-glavna letala z bombami poškodovala dve veliki bojni ladji.

V Severni Afriki so bili odbiti angleški protinapadi z visokimi izgubami za sovražnika. Včeraj so nemški in italijanski lovci v zračnih bojih sestrelili 24 angleških letal. V dosedanjih tridih bojih so nemške in italijanske čete zajele nad 2000 ujetnikov ter uničile ali zaplenile nad 350 tankov, 53 topov in številno drugo vojno gradivo.

Včeraj je sovražnik izgubil nad Rokavsko obalo 19 letal.

V povračilo za teroristični napad na Köln je nemško letalstvo z močnimi skupinami bojnih letal zadnje noči bombardiralo s tisoči razdiralnih in pa rušilnih bomb škofjski sedež Canterbury. Iz nizke višine in pri dobri vidljivosti so letalske skupine zapazile velike požare.

Posamezna angleška letala so v noči na 1. junij izvedla neučinkovite strahovalne polete v zahodno nemško področje.

Boj proti angleškim in severnoameriškim ladjam je bil v mesecu maju posebno uspešen. Vojna mornarica in letalstvo sta potopila 170 sovražnih ladij z 924.400 tonami. Poleg tega so bombe s torpedi poškodovale 66 ladij.

Pri teh uspehih so imele posebni delež podmornice, ki so, kakor je bilo že objavljeno v posebnem izrednem vojnem poročilu, potopile 140 ladij s 767.400 tonami.

Pri zadnjih bojih na Kerču se je posebno odlikoval podčastnik Kintian, ki je v nekem področju navzlic močnemu sovražnemu ognju sam vdrl v neko votlino in omogočil, da je bilo zajetih 9 častnikov in 650 vojakov.

Pri uspehih nemških podmornic pred obalo Združenih držav se je posebno odlikovala podmornica pod vodstvom kapitana Winterja.

Pri angleškem letalskem napadu na Köln je tamkajšnja protiletalska obramba, ne oziročaj se na lastne izgube, junaško in s posebnim pogumom preprečila razširitev požarov.

Berlin, 1. junija. AS. V berlinskih krogih poudarjajo, da je bilo samo pri zadnjih napadih angleškega letalstva na nizozemsko, belgijsko in francosko obalo ter pri terorističnem napadu na Pariz in Köln, sestreljenih 78 angleških letal, 17 letal je sestrelila samo protiletalska obramba nemške mornarice.

Berlin, 1. junija. AS. Kakor poroča nemška uradna poročevalska agencija, je nekaj angleških bombnikov priletelo nad zahodno nemško obalo. Do zdaj se še ne ve, če so bombniki spuščali kaj bomb. Preteklo noč je močna skupina nemških letal izdatno bombardirala neko mesto v jugozahodni Angliji.

Berlin, 1. junija. AS. Nemški tisk, ki piše o terorističnem angleškem napadu na Köln, pravi, da je moralo angleško letalstvo drago plačati ta svoj delikt, če že Reuter sam priznava, da je bilo med napadom sestreljenih 44 letal.

Berlin, 1. junija. AS. Včeraj je nemško letal-

stvo napadlo sovjetska skladišča na obali Ladoškega jezera ter je poškodovalo štiri tovarne vlake in uničilo 40 tovornih avtomobilov severno od Ilmanskega jezera.

Berlin, 1. junija. AS. Vojaški krogi poročajo, da so močne nemške letalske skupine izvedle velik novi napad na Sebastopol. Z bombami različnega kalibra so bili zadeti vojaški cilji v središču mesta in v pristanišču, kjer je nastala velika škoda. Sovjetska lovka letala so poskušala nemški napad odbiti, toda nemški lovci so se jim zoperstavili ter so tri sovražna letala sestrelili.

Lizbona, 1. junija. AS. Angleška uradna poročevalska agencija objavlja, da je bilo v noči od 30. na 31. maj pri poletih na zahodna evropska mesta sestreljenih 44 angleških letal.

Berlin, 1. junija. AS. Nemški tisk ironično komentira zadnje iznajdbe sovjetskega vrhovnega poveljstva, ki je v posebnem vojnem poročilu objavilo, da se je bitka za Harkov končala z dosedaj določenih ciljev. Ta cilj je bil prehiteti veliko nemško ofenzivo proti Rostovu in Kavkazu, ofenzivo, ki naj bi po pravočasnih obvestilih, ki jih je dobilo sovjetsko vrhovno poveljstvo, sledila takoj za ofenzivo na Kerču. Izredno poročilo objavlja potem številke o sovjetskih izgubah in njim nasproti postavlja številke nemških izgub. »Montage« piše, da so te številke tako smešne, da se sploh ni treba z njimi baviti. Stalinova taktika, potvarjati dogodke, se najbolje vidi iz Timošenkovega dnevnega povelja na predvečer svetlske ofenzive. Kakor je znano, je v tem dnevnem povelju povedano, da je cilj tega velikega napada uničenje sovražnika in osvoboditev sovjetskega ozemlja izpod oblasti nemške invazije.

Berlin, 1. junija. AS. Za obletnico bitke pri Skageraku je nemška vojna mornarica objavila novo veliko zmago. Včerajšnje izredno vojno poročilo poroča iz Hitlerjevega glavnega stana, da so nemške podmornice v zahodnem Atlantiku potopile nadaljnjih 22 ladij s 10.000 tonami. Tako so nemške podmornice v maju potopile skupno 140 ladij s 767.400 tonami.

Berlin, 1. junija. AS. List »Montage« piše o strahovalnem napadu na mesto Köln: »Po kratkem odhodu se je Churchill zdelo prikladno, da obnovi svoje strahovalne napade na nemško civilno prebivalstvo. Ni dvoma, da je treba novi angleški divjaški zločin spraviti v zvezo s porazom, ki so ga doživeli boljševizem in njegovi zavezniki pri Harkovu. Jasno je, da bo Stalin po strašnih udarcih, ki jih je tamkal dobil, spet ponavljal svoje zahteve. Angleški ministrski predsednik mu je hotel že vnaprej ustreči z drugim vzorcem nadomestka »zahodnega bojišča«, o katerem je znano, da ga predstavlja letalska ofenziva. Seveda je tudi to pot izbral najlažje in manj nevarne cilje. Torej, ne vojaških naprav, marveč središče mesta Köln. Vnaprej določeni cilji so bili zadeti; med drugim tri cerkve in dve bolnišnici. Churchill — pravi dalje berlinski list — prav dobro ve, kaj ga čaka, še bolje pa, kaj čaka angleški narod. Nemčija bo prav gotovo odgovorila s še mnogo večjim napadom. Medtem pa je angleško letalstvo svoj zločin drago plačalo. 37 letal je bilo namreč uničenih, »Reuter« sam pa priznava, da se je od napadajočih oddelkov izgubilo 44 letal. Da bi opravičil visoko število izgub, »Reuter« nesramno govori o ogromnih oddelkih, ki so bil v tem napadu. Resnica je, da je bilo več kot polovica letal, ki so napadla Köln, sestreljenih.«

Proglas češke vlade

Praga, 1. jun. AS. Vlada češkega protektorata je prednočnim po radiu dala razglas, v katerem pravi med drugim, da so nekateri Čehi, plačani po sovražniku, naredili atentat, ki utegne imeti najhujše posledice za bodočnost češkega ljudstva. Danes se lahko trdi, da je atentat, pri katerem je bil žrtev namestnik nemškega pokrovitelja za češkomoravski protektorat, treba pripisati delu Beneša in njegovih pajdašev. V deželi je vladal vzoren mir, tako da je Nemčija prav na dan pred atentatom sporočila, da so bile razširjene možnosti za češko avtonomijo, ker se prebivalstvo kar najbolje vede.

V januarju letos je tudi Hitler potrdil zvestobo češkega ljudstva do velike Nemčije in storjeni so bili vsi ukrepi za obrambo češkega ljudstva pred njegovimi sovražniki. Delo Nem-

čije na Češkem je bilo kronano z najlepšimi uspehi. Veliko Čehov je bilo rešenih, veliko drugim pa se je položaj izboljšal in vsa država je uživala blagor nemškega pokroviteljstva.

Krivde za to, kar se je zgodilo, ne gre pripisovati ljudstvu, zakaj večina njega se distiplinirano stiska okoli svoje vlade. Toda kdor bi se hotel postaviti na stran Anglije in njenih zaveznikov, je javni sovražnik češkega ljudstva in bodo z njim tudi tako ravnali. Izdajalec ljudstva je kdor podpira take ljudi in ne dela odločno in z vsemi sredstvi zoper njihovo rovarjenje. Če hoče češko ljudstvo živeti, ne sme odnehati od naglice svojega dela in se ne sme umakniti iz boja, ki ga je s pomočjo Nemčije začelo za rešitev svoje domovine.

To izjavo so podpisali vsi člani protektoratske vlade.

Izredni turški vojni izdatki

Carigrad, 1. jun. AS. Turška narodna skupščina je izglasovala zakonski predlog, ki dovoljuje 120 milijonov turških lir za izredne vojne izdatke v letu 1942.

Carigrad, 1. junija. AS. Novi turški proračun vsebuje zakonska določba o precejšnjem povišanju davkov. Povečani državni izdatki bodo kriti s povišanimi davki na živino, zlasti na izvoz živine z novimi znamkami ter pri pristojbinah za gledališča, ki bodo zvišana za 20 odstotkov. Državni davki na alkoholne pijače ter na tobak bodo tudi povišani in sicer za alkoholne pijače za 37 in na tobak za 31 odstotkov. Trošarine na vino, blago in steklo bodo povišane za 50, na svilo pa za 100 odstotkov. Davki na kožne izdelke bodo podvojeni.

Policija za protiletalsko obrambo

Berlin, 1. junija. AS. Izvedelo se je, da je maršal Göring, vrhovni poveljnik nemškega letalstva, izročil službo za protiletalsko varnost voditelju SS oddelkov in voditelju nemške policije. Od 1. junija 1942 bo tak korpus posebni del nemške policije z imenom »Policija za protiletalsko obrambo«.

Zanimiva razprava v Sofiji

Sofija, 1. junija. AS. Pri vojaškem sodišču v Plovdivu se je začela razprava zoper skupino 30 komunistov, ki so z orožjem napadli koncentracijsko taborišče drugih komunistov, da bi jetnike osvobodili. Pri poskusu je bil neki bolgarski policist ubit. Državni pravdnik zahteva za pogravitne obtožence smrtno kazen, za druge pa manjše kazni.

Madžarski vohuni obsojeni

Budimpešta, 1. jun. AS. Voj. sodišče v Budim-Budimpešti je obsodilo 9 ljudi, skoraj samih Judov, ki so bili obtoženi vohunstva v korist neke tuje države. Obtoženci so dobili od 10 do 15 let prisilnega dela.

Današnji nakladi »Slovenca« so priložene položnice. Vljudno prosimo cenjene naročnike, da se jih blagovolijo čimpreje poslužiti.

Uprava »Slovenca«

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman v avdienci pri sv. očetu

V petek dopoldne, 29. maja, je sv. Oče Pij XII. v zasebno avdienco sprejel ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana. Avdienca, ki jo je papež naklonil v svoji zasebni delovni sobi, je trajala eno uro. Nato je ljubljanski vladika sv. Očetu predstavil v sosedni mali dvorani 20 slovenskih duhovnikov in bogoslovcev, ki študirajo v Rimu. Papež je vsakemu posebej dal poljubiti ribiški prstan in mu podelil blagoslov, potem ko se je z vsakim razgovarjal in se zanimal za njegovo delo in študije. Končno je dal še vsem skupaj papeški blagoslov, nakar se je z objemom poslovil od Prevzvišenega in se prijazno smehljač z ljubeznivo gesto odstranil v svojo zasebno sobo.

Iz Vatikana je Prevzvišeni odpeljal vso skupino v baziliko sv. Petra, kjer so vsi glasno molili pred Najsvetejšim in pred oltarjem Device Marije.

Občni zbor Ljubljanske borze

V soboto popoldne je bil ob znatni udeležbi članov občni zbor Ljubljanske borze za blago in vrednote. Občni zbor je vodil predsednik dr. Slokar Ivan, ki je uvodno pozdravil zlasti navzočnega borznega komisarja dr. Drag. Trstenjaka, predsednika Trg. društva Merkur g. dr. Fr. Windischerja, podpredsednika združenja trgovcev g. Pavla Fabianija in tajnika Združenja industrijev g. Alberta Koserja. Po določitvi formalnosti je občni zbor odobril poslovno poročilo borznega sveta, ki obsega v glavnem dobo prvih treh mesecev lanskega leta, ko je borza začetkom vojne še polno delovala. Skupni promet je lani znašal v devizah 116,8 milij. lir, od česar odpade na januar 20,4, februar 26,1, marec pa 68,6 milij. lir zaradi številnih vplačil v nemškem krlingru, da se je izkoristila možnost nižjega tečaja. Prometa z valutami lani ni bilo, majhen je bil promet z vrednostnimi papirji (delnice in državni papirji). Skupni blagovni promet je znašal lani samo 218 vagonov v vrednosti 1,7 milij. lir, kar pomeni v primeri z letom 1940 nazadovanje za 1034 vagonov in 3,24 milij. lir. Največ prometa je bilo v lesu, manj v žitu in ostalem blagu.

Tudi poslovanje borznega razsodišča je lani nazadovalo, vloženih je bilo le 209 tožb za 0,6 milij. lir, t. j. 1901 tožb in 1,13 milij. lir manj kot leta 1940. Skupno je lani borzno razsodišče reševalo le 227 tožb, v mnogih primerih pa poslopek počiva, ker je vložena terjatev plačana že pred razpravo, deloma pa iz razloga, ker so se ob izbruhu vojne stranke dogovorile za počivanje postopka. Neurešenih je ostalo konec leta le še 11 tožb.

Poročilo borznega sveta je bilo soglasno odobreno, ravno tako tudi poročilo finančnega odbora, ki ga je podal g. Gregor Ivan. Bilanca borze izkazuje s koncem lanskega leta stabilni sklad v znesku 1,14 milij. lir, kar je bilo naloženo v denarnih zavodih. Pri brutodonosu 0,24 milij. lir, od česar tvorijo obresti 0,033 milij. lir, je znašal prebitok lanskega poslovnega leta 0,025 milij. lir. Po teh poročilih je bila soglasno dana tudi razrešnica borznemu svetu.

Pri naslednjih volitvah so bili v borzni svet izvoljeni: g. Jelačin Ivan, Čet Karel, inž. Remec Vladimir, inž. Knez Tomo, dr. Pavlin Ciril in Volk Avgust. V finančni odbor: g. Gregor Ivan, Soršak Anton, dr. Ceferin Emil, Ljubič Josip in dr. Loretto Fran. V borzno razsodišče: g. Agnola Anton, Čurk Matko, Čermelj Kristijan, Dovžan Ivan, Grassi Pietro, Javornik Ivan, Klein Julij, inž. Likar Boleslav, dr. Loretto Fran, dr. Lunaček Aleksander, Medič Fran, Naglas Viktor, Pauli Anton, Pučnik Adalbert, Sever Makso, Smrkolj Albin, Soršak Antno, Volk Ignacij, Volk Miro, inž. Zupančič Fran, inž. Živec Franc.

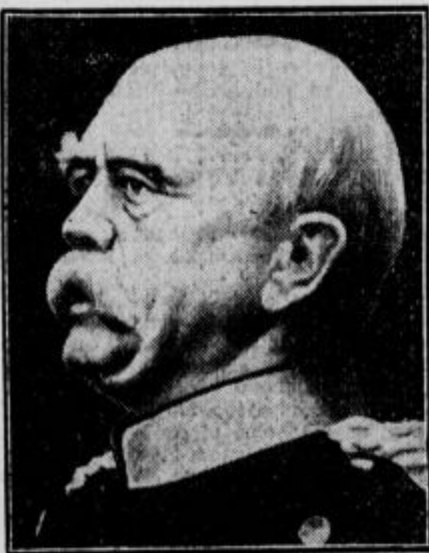
Delovna služba na Slovaškem

Slovaška vlada je z zakonsko odredbo objavila ustanovitev posebne delovne službe, ki je obvezna za vse moške od 18. do 25. leta starosti. Za voditelja te službe je imenoval predsednik republike dr. Tiso voditelja mladinskih organizacij Hlinkove garde, Mačka. Novo ustanovljena slovaška delovna služba bo lahko pričela takoj delovati, ker njeno vodstvo že razpolaga s 150 izsolanimi poveljniki posameznih oddelkov. Službena doba v organizaciji je določena na šest mesecev.

Naročajte in čitajte »SLOVENCA«

Bismarckovo slovo

(Iz spominov princa Bülowa.)

Na jesen 1889 sem šel med počitnicami za štiri ali pet dni v Berlin, odkoder sem odnesel neprijetne vtise. Pri obedu, ki so se ga udeležili tudi mladi diplomati, so zelo odkrito govorili o bližnjem odstopu princa Bismarcka. Grof Monte, svetnik poslanstva, čigar oportunizem sem poznal, se je navduševal za Walderseea, ki je bil po njegovem mnenju še bolj udaren in zviti kot Bismarck.

Naslednji dan sva šla s Holsteinom na sprehod v Tiergarten; zažutil sem, da je v srečo že sklenil, pustiti princa Bismarcka na cedilu. Dan nato sem obdeval pri Herbertu, kamor je bil povabljen tudi Kiderlen; prepričal sem se, da je Kiderlen — že od nekdaj pod Holsteinovim vplivom — tudi med tistimi, ki želijo prinčev padec in trudijo, da bi ga izzvali. Pred odhodom iz Berlina sem se dolgo razgovarjal s šefom kabineta Rottenburgom. Zaupal sem mu svoje slabe vtise iz Berlina. Odgovoril mi je: »Tudi jaz sem mnenja, da vse skupaj smrdi po hudičih. Princ je središče vseh mogočih intrig, na cesarja se pa ne morem zanesti;

* Iz »Spominov« princa Bülowa — Mondadori — Milano.

V Bukarešti bodo stanovanja in javne prostore segregali s plinom

Glavno ravnateljstvo romunskih državnih železnic je dobilo zadnje dni s posebnim zakonom pooblastilo, da lahko takoj prične s polaganjem vseh potrebnih naprav za dovajanje kurilnega plina v Bukarešto. Z njim bodo v Bukarešti kurili po vseh stanovanjih ter ga bodo tudi uporabljali za segrevanje stanovanj in vseh javnih prostorov. Za izvedbo prvega dela predvidenega celotnega načrta je vlada dovolila kredit 1120 milijonov lejev, ki gre skoraj izključno za plačilo v Nemčiji kupljenih dovodnih cevi.

Mesečne prijave zalog gradbenega lesa

Glede na stroge kazenske sankcije, ki so predvidene za primer nepravilne ali nepravilne prijave, se interesi opozarjajo na sledeče:

1. Mesečne prijave zalog lesa se morajo brezpogojno predložiti v predpisanih roku, t. j. do dne 5. vsakega meseca po stanju zadnjega dne predhodnega meseca. Prihodnja mesečna prijava se mora torej vložiti do dne 5. junija t. l. po stanju z dne 31. maja t. l.

Kot pravočasno vložene prijave se smatrajo one, ki se do 5. v mesecu vložijo pri Združenju industrijev in obrtnikov za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani, Beethovnova ulica 10, odnosno ki se najkasneje 5. v mesecu predajo na pošto.

2. Se vedno se dogaja, da vložijo interesi prijavo le v enem ali v dveh izvodih. Opozarjamo, da se morajo prijave brezpogojno vlagati v treh izvodih.

3. Prijave se morajo vlagati na predpisanih obrazcih za mesečne prijave. Obrazci, ki so bili predpisani za prvo prijavo zalog po stanju z dne 31. marca t. l., se ne morejo uporabljati za mesečne prijave. Interesenti naj si obrazce pravočasno nabavijo pri Združenju industrijev in obrtnikov, odnosno gozdni posestniki pri občinah.

4. Prijave se morajo točno in pravilno sestaviti. Pod naslovom »Izjava« naj se vedno označi tudi vrsta poslovanja, kakor n. pr. lesna trgovina, žaga, mizarstvo, gozdni posestniki in podobno. Pod naslovom »Sedež« naj se vedno označi tudi zadnja pošta. Nekateri interesi izpolnijo samo prvi, drugi zopet samo zadnji razpredek prijavnega obrazca. Opozarjamo, da se morajo vsi razpredelki obrazca točno izpolniti. V prvem razpredelku je vpisati zaloge posameznih vrst lesa glasom zadnje prijave (torej pri tej mesečni prijavi zaloge po stanju z dne 30. aprila t. l. V drugem razpredelku je vpisati količine posameznih vrst lesa, prelete v teku me-

seca, v tretjem razpredelku pa količine, oddane v teku istega meseca. V zadnjem razpredelku bo treba označiti zaloge po stanju od zadnjega dne v mesecu.

5. Mesečne prijave se morajo sestavljati po stanju od zadnjega dne predhodnega meseca ter se mora ta dan na odgovarjajočem mestu v glavi prijave označiti. Mnogi interesi vlagajo prijave po stanju onega dne, ko prijava stvarno sestavlja. Opozarjamo, da to ni pravilno ter se bodo smatrale take prijave kot neločne. Podlaga za sestavljanje mesečnih prijav tvorijo zabeležbe v registru prejema in oddaje gradbenega lesa. Zato je važno, da se promet v registru zapiše ter zabeležbe prometa mesečno zaključujejo.

6. Ker si nekateri interesi še vedno niso na jasnem glede dolžnosti vlaganja mesečnih prijav, ponovno opozarjamo, da morajo voditi register prejema in oddaje gradbenega lesa ter vlagati mesečne prijave: vsi lesni trgovci, vsi proizvajalci gradbenega lesa (žage), vsa stavbna podjetja pooblaščenih inženirjev, graditeljev in tesarskih mojstrov, vsi zakupniki gozdnih sečenj ter vsi gozdni posestniki z več nego 10 ha površine, ki gozd sami izkoriščajo. Navedena podjetja in osebe so dolžna vlagati mesečne prijave tudi, če ne zaposlujejo nobenega pomožnega osebja. Ako nimajo nobenega prometa in nobene zaloge, morajo vložiti prijavo s pripombo »negativno«.

Poleg navedenih so pa dolžna vlagati prijave tudi podjetja, ki proizvajajo predmete, za katere tvorijo les bistenno surovino, kakor n. pr. mizarji, izdelovalci raznih lesnih predmetov in podobno, vendar le pod pogojem, ako zaposlujejo pomožno osebje, t. j. vsaj ena pomočnika ali vajenca.

Pokrajinska Zveza Delodajalcev
Ljubljanske pokrajine.

Uradni razglasi

Doklada bivšim jugoslovanskim civilnim nameščencem

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi čl. 3 kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, smarajoč za potrebno, da se izvede revizija prejemkov bivšega jugoslovanskega osebja po naredbah z dne 5. julija 1941-XIX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX št. 9 in glede na zadevne predpise ministrstva za finance, glavnega državnega računovodstva, po dopisu z dne 31. marca 1942-XX št. XVII-252.282, odreja:

Clen 1. Priboljški, dovoljeni z naredbami z dne 5. julija 1941-XIX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX št. 9 uradnikom in uslužbenim bivše jugoslovanske države bivše dravske banovine in drugih javnih oblastev in poldržavnih ustanov, se nadomestujejo z začasno vojno doklado v tejle višini:

a) 30% od 1. julija 1941-XIX do 30. novembra 1941-XX, b) 43% od 1. decembra 1941-XX do 31. decembra 1942-XXI.

Clen 2. Ta začasna vojna doklada se odmerja po mesečnih kosmatih prejemkih, kakršni so bili dne 30. junija 1941-XIX kot plača, položajna doklada, osebna in rodbinska draginska doklada ali podobne doklade. V 43%ni dokladi od 1. decembra 1941 je od tega dne dalje všteta prejšnja 30%na doklada.

Vse druge morda pripadajoče doklade, kakor funkcijska doklada, stanovanjska doklada, doklada za obleko itd., ostanejo nespremenjene po višini z dne 30. junija 1941-XIX.

Clen 3. Začasna vojna doklada po tej naredbi se uporablja tudi glede doklad, ki jih dobiva duhovništvo iz proračuna tega Visokega komisariata, ustrežajočih dokladom civilnega osebja iz prvega odstavka prednjega člena 2.

Clen 4. Začasna vojna doklada ni upoštevana za odmero pokojnine in se od nje odbija državni odtegljaji za pokojnino ne upoštevanih prejemkov.

Clen 5. Nakazovalni uradi (finančno ravnateljstvo, monopolna uprava itd.) morajo poslati Visokemu komisariatu za Ljubljansko pokrajino sumarni izkaz o upravljanem osebju, iz katerega izkaza morajo biti po posebnih stolpcih razvidni za vsako zvarje, položajno skupino, stopnjo itd. številu upravljanjih nameščenec, mesečni znesek vseh stalnih prejemkov, veljavnih na dan 30. junija 1941-XIX, v dinarjih, njih skupni znesek, ustrežni znesek v lirah, skupni znesek prejemkov, ki so osnova za odmero začasne vojne doklade, v dinarjih in lirah, začasna od 1. julija 1941-XIX in od 1. decembra 1941-XX dovoljena vojna doklada. Posamezni stolpci se morajo sešteti. Ti izkazi se morajo predložiti najkasneje v 60 dneh kar stopi ta naredba v veljavo.

Clen 6. S to naredbi določeni poviški se smejo uporabiti po sklepu pristojnih organov na osebje občin ter javnopravnih ustanov in zavodov, če niso prejemi urejeni s kolektivno pogodbo.

Prepoveduje se pa določiti temu osebju višje priboljške nego so določeni s to naredbi. Morebitne določbe službenih pragmatik, ki bi nasprotovale tej naredbi, se razveljavljajo.

Clen 7. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino. Ljubljana, dne 26. maja 1942-XX.

Konec pouka in šolski izpiti

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbi:

Clen 1. Na meščanskih, učiteljskih in srednjih šolah se neha redni pouk dne 15. junija, kolikor ni v naslednjih členih 2. in 3. drugače odredeno.

Clen 2. V prvem, drugem, tretjem, potem, šestim in sedmem razredu I., III. in IV. moške realne gimnazije, I. in II. ženske realne gimnazije in državne klasične gimnazije, kakor tudi v prvem, drugem, tretjem in četrtem razredu državnega učiteljskega se neha pouk 11. julija.

Clen 3. Na meščanskih šolah v Novem mestu in Crnomlju kakor tudi na I. mešani meščanski

šoli v Ljubljani se neha pouk v prvem, drugem in tretjem razredu dne 11. julija.

Clen 4. Popravni izpiti za četrty in osmi gimnazijski razred in peti razred učiteljskih šol bodo v dneh od 9. do 11. julija, zrelostni in diplomski izpiti pa od 13. julija dalje.

Clen 5. Popravni izpiti za četrty razred meščanskih šol bodo v dneh od 1. do 3. julija, završni izpiti pa od 5. julija dalje.

Clen 6. Razredni in privatni izpiti bodo od 16. junija dalje.

Clen 7. Letna izpričevala se razdelijo na vseh šolah dne 30. junija, izzemši v členih 2. in 3. omenjene šole, na katrig se razdelijo izpričevala dne 31. julija.

Clen 8. Konec pouka na ljudskih šolah odredi v vsakem posameznem primeru posebej Visoki komisar.

Clen 9. Določbe te naredbe ne veljajo ja realno gimnazijo v Kočevju in za strokovne šole.

Predpisi za začasno zapiranje trgovinskih obratov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbi:

Clen 1. Kakršni koli obrat za prodajanje občinstvu, za katerega je po § 60. zakona o obratih z dne 5. novembra 1931. potrebna posebna dovolitev, se sme začasno, za več ko tri dni, zapreti samo s predhodno odobritvijo Visokega komisariata.

Brez posebne odobritve se sme obrat prostovoljno zapreti za tri dni samo ob smrti imetnika obrtne pravice ali v primerih elementarnih nezdog.

Radi morebitne podaljšave tega roka se mora predložiti prošnja Visokemu komisariatu.

Odobritev, da se sme obrat za več ko tri dni zapreti, se mora objaviti na posebnem listu, nabitim na vходу v obratovalnico, s podatki glede dovolitve.

Clen 2. Začasna zapora iz prvega odstavka prednjega člena se praviloma ne sme dovoliti za več ko tri mesece. V prav posebnih primerih pa se sme ta rok podaljšati za nadaljnje tri mesece.

Ko poteče dovoljeni rok, a se obratovalnica zopet ne odpre, preneha prvotna obrtna pravica in se mora obrtni list vrniti tistemu upravnemu oblastvu prve stopnje, ki ga je izdalo.

Clen 3. Za nove obratovalnice izdani obrtni listi izgube svojo veljavnost, če obrati ne prične obratovati v treh mesecih od dne dovolitve, izvzemši primer podaljšave, ki jo sme dovoliti na prošnjo prizadetih Visoki komisariat iz opravičenih razlogov.

Clen 4. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po predpisih § 398. zakona o obratih z dne 5. novembra 1931. Odrediti se sme začasni ali trajni odvzem obrtne pravice.

Clen 5. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Opozorilo glede nakaznic za ženin in neveste

S pozivom na okrožnici Visokega komisariata z dne 11. januarja 1942-XX VIII, št. 30/7, in z dne 29. januarja 1942-XX VIII, št. 30/37-42, glede izdajanja osebnih oblačilnih nakaznic za ženin in neveste opozarjamo prizadete, da smejo okrajna glavarstva in mestno poglavarstvo v Ljubljani izdajati te nakaznice samo do dneva poroke in da odslej ne bo več v tem pogledu nobenih izjem. Po poroki pa si morajo novoporočenci prikriti potrebno oblačilo in opremo s svojimi navadnimi oblačilnimi nakaznicami in nimajo več pravice, da bi se jim izdale posebne nakaznice. Za novorojenčka pa se smejo izdajati posebne nakaznice še tri mesece po rojstvu, a ne pozneje.

Držbene gospodarske

Zamena sekvestrov. Namesto fašista Josipa Matkoviča je postavljen za sekvestra pri Standard Vacuum Oil Company of Jugoslavija fašist Jakob Varvaro. Pri Shell Company of Jugoslavija (Anglojug. petrolejsko d. d.) je namesto ca. Emilija Trajagla postavljen za sekvestra fašist Jakob Varvaro.

Iz trgovinskega registra. Vpisana je bila Rizarna, družba z om. zavezo v Ljubljani, glavnica 480.000 lir, poslovodja Aleksander Truden. — Pri pražarni Ziki je bila izpremenjena družbena pogodba tako, da je poslovanje razširjeno.

Splošna gospodarska zadruga železničarjev Ljubljanske pokrajine (Zegoza) ima občni zbor dne 7. junija ob 10 dopoldne v šolskem prostoru železničarskega glasbenega društva »Sloge« v poslopu železniškega ravnateljstva v Ljubljani. — Iz letnega poročila je posneti, da se je lani število članov zadruge povečalo od 200 na 405, onstran meja se nahaja od teh 188 članov. Računski zaključek izkazuje pri bilančni vsoti 260.521 lir in brutodonosu 90.037 lir čistega dobička 14.226 lir.

Banco di Roma v Dalmaciji. Dne 15. maja je bila odprta tretja podružnica Banco di Roma v Dalmaciji (prvi dve sta bili v Spalatu in Cattaru) in sicer v Sebeniku.

zdi se mi, da je brez vsake zrelosti in njegov značaj ne vzbuja zaupanja. Nasprotno je pa princ popolnoma miren.«

Po kratkem bivanju v Berlinu sem se pred desetimi dnevi vrnil v Friedrichsruhe; nisem mu hotel že takoj prvi večer poročati o slabih vtisih iz Berlina, ampak sem prihranil za naslednje jutro, kar mi je ležalo na srcu. Princ je smejoč se dejal: »Franc, prav gotovo ste se najedli preveč divjačine v omaki in ste imeli hude sanje!« Princ me je imenoval po krstnem imenu, kadar je bil dobre volje, divjačina v omaki je bila pa zares neprebavljiva. Da bi podkrepil svoje besede, je Bismarck pokazal svojemu najbližjemu sodelavcu brzojavko, ki jo je pravkar dobil od Nj. Veličanstva in ki je vsebovala naslednje: »Pri jutranji in večerni molitvi se spominjam na Vas, ekscelencu, in goreče prosim Vsemogočnega, da bi mi Vas še dolgo ohranil, moj dragi princ, kot učitelja, vodnika in krmarja cesarstva.« Čutil sem, da se Rottenburg ni dal preslepiti tem patetičnim dokazom cesarjeve naklonjenosti in sem se zato z velikimi skrbmi vrnil v Bukarešto. Moje bojzani so bile zelo upravičene, kot se je kmalu pokazalo.

V teku drugega leta mojega bivanja v Bukarešti mi je kralj Karol dejal, da bi bil zelo srečen, če bi se večkrat sestal z menoj, da me pa ne želi prepogosto sprejeti v uradni avdienci, kajti to bi vzbujalo nepotrebno razburjenje in neprijetnosti; rajši bi se sprehajal z menoj poleti po senčnatih gozdnih stezah v Sinaji, kjer je dvor prebil poletje, pozimi pa bi me rad videl na vrtu Cismegiu v Bukarešti. Prav v Cismegiu mi je sredi februarja 1890 kralj vzemirjen zaupal, da so novice iz Berlina resne; ne od poslanika v tem mestu, ampak od enega izmed svojih sorodnikov je zvedel, da se odnošaji med carjem in princem očitno slabšajo, da se spor med njima tika predvsem delavskih vprašanj in da cesar pod vplivom svojega učitelja Hinzpetera in nekaterih drugih diletantov hoče iti v tej stvari bolj kot se zdi princu prav. Po mnenju kralja Karla je stvar toliko neugodna, v kolikor gre za spor v popolnoma drugi stvari kakor samo za spor v tehničnih podrobnostih in splošni usmeritvi nemške socialne politike; vsa besedna razpravljanja so se vrtila okrog kanclerjeve vloge, njegovih odnošajev do krone in odnošajev ministrskega predsednika do svojih tovarišev.

2. marca 1890 sem prejel pismo od Filipa Eulenbura, v katerem mi je sporočil, da so postali odnošaji med Nj. Veličanstvom in Bismarckom »nevezdržni«, da kancler ne razume našega novega vladarja in da bi bila ločitev za enega kot za drugega zaželena; da bi bila v vsakem primeru najmanjša napaka, ker bi se verjetno Herbert istočasno z očetom umaknil in ker je cesar razumel z menoj, da bi bil jaz določen za njegovega naslednika. Filipovo pismo je bilo kratko, napisano v naglici in brez vestnosti. Ker se je sel moral čez nekaj ur vrniti, sem bil prisiljen takoj napisati odgovor, potem ko sem si zapisal samo nekaj misli, brez osnutka, kakor so besede padale pod pero. Imam pa še popravek pisma, ki sem ga malo pozneje narekoval po tem osnutku in ki v celoti dobro obnavlja, kar sem bil pisal. V »Spominih princa d'Eulenbura«, ki jih je izdal profesor Haller, moje pismo ni bilo objavljeno. Začel sem ga omenjajoč zadovoljstvo, da je po zadnjih časopisnih novicah prišlo po dolgem razgovoru do sporazuma med cesarjem in princem. Nadalje sem ugotavljal, da so resnici na ljubo povedano globlji vzroki njunega nesoglasja, ki je sčasoma postalo obdeznano, na žalost podobni kronični bolezni, ki se od časa do časa poslabša. Nadaljeval sem:

Težko mi je podajati sodbo na razdaljo o našem, zelo resnem notranjem položaju; vendar trdim, da bi kljub vsem težavam morali storiti vse, da ohranimo kanclerja in Herberta. Če je človek, ki je skozi toliko let zvesto služil cesarju Viljemu I., prisiljen umakniti se, bo njegov odstop metal senco na vladanje, ki se začneja z nastopom našega vzvišenega vladarja, in za katero upam, da bo dolgotrajno. Kancler je star petinsedemdeset let in zakon narave ne dovoljuje upanja, da bi še dolgo živel; zato je toliko bolj upravičen, da se njegov dolgi obstanek na tako visokem položaju ne konča s kakim sporom a krono. Sicer pa Bismarck ni človek, ki bi se dal gladko odriniti. Da bi vsaj postal star ali precej oslabe, česar pa na njem nisem še opazil; tako bo pa odšel s trdnim prepričanjem na vrnitev; vladati brez Bismarcka je vladati proti Bismarku, kar pa bo ohromilo in preokrenilo vse naše načrte.

(Dalje.)

Veličastno slovo od mučenikov

V nedeljo popoldne so ob udeležbi desetstisočere množice izročili zemlji zemeljske ostanke prof. dr. L. Ehrlicha in akademika V. Rojca

Ljubljana, 1. junija.

Ko so v soboto dopoldne prepeljali iz stolnice kreti s truplom pokojnih mučenikov univ. prof. dr. Lamberta Ehrlicha in akademika Viktorja Rojca ter ju položili na mrtvaški oder v glavno kapelo na Žalah, so se žale takoj spremenile v pravo romarsko pot Ljubljancev, ki so v tisočih in tisočih, kakor poprej v Akademski dom, sedaj hiteli tudi na Žale, da se še enkrat poklonijo in še enkrat pomolijo za duši obeh mučenikov, na katerih mrtvaških obličjih so bile še jasno vidne rane njune mučeništva. Hkrati so se množice v soboto poklanjale tudi duši pokojnega Iva Peršuha, ki je do sobote prav tako ležal na Žalah.

Zbiranje množic na Žalah

Glavna kapelica se je takoj napolnila s cvetjem, toda preprostim, po večini s poljskimi marjetami, saj sta bila pokojni dr. Ehrlich in akademik Rojca tako preprosta v življenju in tako tuj jima je bil zunanji lišp. Na izrečno željo vodstva pogrebne svečanosti in v duhu osebnosti pokojnega dr. Ehrlicha venec niso bili poklanjani ter sta bila pred kredo le dva venca: prvi trnjev s križem, simbol mučeništva, in drugi z napisom: »Zasluznemu članu proforskega zbora — ljubljanske univerze.« Zato pa je oba mučenika v glavni kapelici spletal nevidni, toda najlepši venec neštetihih tihih molitev in globokega klanjanja pred veliko žrtvijo, ki sta jo oba pokojnika dala za pravično in sveto stvar.

V nedeljo, že mnogo pred četrto popoldne, ko je bil napovedan pogreb, se je zbrala na Žalah in na prostoru pred žalnimi velikimi množica ljudi, vseh stanov in vseh slojev. Nebo je bilo sprva oblačno in je grozilo z nalivom, toda proti četrti uri je posijalo sonce. Kljub grožetemu slabemu vremenu pa ni nikogar, kdor se je nameraval udeležiti zadnje zemске poti obeh mučenikov, zadržalo doma. V naravnost impozantnem številu so prišli mučeniki in fantje, zlasti dijakstvo, s katerim je vezelo pokojnika toliko globokih in tesnih vezi, pa tudi udeležba ljubljanskih žena in deklet je bila nadvse častna, zlasti dijakin, služkinj, kakor žena iz vseh drugih slojev. Častno stražo ob krestah v kapelici so imeli po štirje akademiki in srednješolci.

Ob štirih je dospel g. generalni vikar Ignacij Nadrah, akademiki pa so v kapeli dvignili obe kreti, ju prenesli na katafalk pred kapelo ter ju položili drugo poleg druge. Dr. Ehrlich je bil v črni kreti, akademik Rojca pa v beli.

Ob navzočnosti tibo ihtečih sorodnikov, visokih vojaških in civilnih dostojanstvenikov, mnogih predstavnikov, duhovščine in zlasti velikega števila mladine, je generalni vikar g. Ignacij Nadrah ob asistenci opravil cerkvene molitve pred obema kretama.

Slovesna prisega mladine

Na govorniški oder za krestama je stopil nato ob grobnih tišini mlad akademik ter slovesno, resno in odločno izgovorjal besedilo svete prisega mladine vprico trupel obeh mučenikov. Vsa mladina je pokleknila ter s tremi dvignjenimi prsti desnice ponavljala enako odločno in glasno besedilo prisee, etavek za etavkom, ki so doneli skozni prostor kot trajno in neomajno zagotovilo, da se hoče mladina boriti vedno za one ideale, ki jih je uči polkoini ljubljani g. profesor in za katere sta oba dala svoje življenje. Vedno hoče mladina ostati zvesta idealom katoliške vere, boriti se zanj do zadnjega diha, kakor eklenjena vrsta borecv, ki je ne more nihče omajati in ne je prisilili k umiku iz borbe, kadar gre za ljubezen in zvestobo do katoliške vere in do slovenskega ljudstva. Vedno se bo mladina borila za vse vzvišene božje in človeške ideale, vedno bo hranila veljavno božje postavbe v našem rodu. Z vso ostrino duha in poštvovalnosti hoče mladina braniti in varovati naš rod, da ne zaide, temveč da se mogočno dvigne nad mrtvo kačo.

Pretrseljivo so donale besede prisee, ki jo je v tako svečanem, resnem in otožnem trenutku z vso odločnostjo in z jasno, čisto zavestjo polagala naša mladina. Z enakim žustvom spoštovanja do te volje so poslušali mladino starejši. Nato je pevski zbor bogoslovcev zapel žalostinko »Blagor mrtvim«, naka je množica še molila veroizpoved.

Žalni spreved

Od Žal pa do pokopališča pri Sv. Križu se je nato v polni resnobi in dostojanstvenosti razvil mogočen žalni spreved. Vseh pogrebcev v sprevedu in v žalnem špalirju, ki so se nato tudi uvrstili v spreved, je bilo nad 10.000. Ze dolgo ni videla Ljubljana tako mogočnega, tako velikega in tako prepričljivega pogreba. Naeprotna propaganda ni ustrašila prav nikogar in je žalostno propadla. Ljubljana je tako izkazala v vsej mogočnosti zadnjo

čast obema žrtvama. Skoraj vsak pogrbee je imel v rokah podobico s sliko dr. Ehrlicha, njegovim kratkim življenjepismom in značilnim ostavkom iz »Modrosti«. Samo teh podobice je bilo razdeljenih nad 8000.

Žalni spreved so takoj za križem otvorila dekleta, gojenke uršulinskih zavodov. Vsako deklet je imelo v naročju šopek poljskega cvetja, marjet. Sledili so nato dijaki, dijakinje z vseh zavodov v Ljubljani, zlasti korporativno dijaki gimnazije sv. Stanislava. Nato redovnice in redovniki: vsi ženeki in moški redovi v Ljubljani so bili zastopani po svojih članih v kar največjem številu. Za njimi so šli bogoslovci, ki so peli Premrlorv psalm »Usmili se«. Sledila je zopet številna duhovščina s stolnim kapljimem, številni prijatelji in spoštovalci. Pred kredo je šel ob asistenci nato g. generalni vikar Ignacij Nadrah, nato pa so nesli oba venca: trnjevega s križem ter venec vseučilišča.

Obe kreti, črno s truplom dr. Ehrlicha in belo s truplom akademika Rojca je neslo vstrice po osem akademikov, na vsaki strani pa so kreti epremljali po štirje bogoslovci.

Takoj za kredo in za žalujočimi sorodniki so šli najprej visoki državni funkcionarji: Ekse. Visoki komisar Emilio Gracizoli, armadni general Ekse. Mario Robotti, zvezni tajnik dr. Orlandini, podprefekt dr. David, ljubljanski kvestor dr. Ravelli, mnogi višji častniki, funkcionarji in odličniki. Sledili so med drugimi: bivši ban g. dr. Marko Natlačen in ljubljanski mestni župan dr. Juro Adlešič, rektor univerze dr. Milko Kos in dekan teološke fakultete dr. Al. Odar s številnim proforskim zborom univerze, zastopstvo Prosvečne zveze s predsednikom univ. prof. prelalom dr. Lukmanom na čelu, nato dolga vrsta akademikov in akademičark, starih, zastopstva katoliških karitativnih verekih in drugih organizacij. Močno so bila zastopana uredništva vseh katoliških listov. Nadvse častno so se udeležile pogreba svojega velikega dobrotnika služkinje, dalje zastopstvo katoliških misijonov, zlasti Družbe Jezusove, lazaristov in salezijancev. V sprevedu je šlo izredno veliko število moških in mladine, pa tudi število žena in deklet ni zaostajalo. Resno slovesen, turoben je bil spreved skozni kapelo sv. Križa in nato skoraj čez vse pokopališče na novi del pokopališča, kjer je pred tedni govoril dr. Ehrlich poslovljni govor akademiku Župcu.

Nad odprtim grobom

ee je v nemi žalosti zgrnila ogromna množica. Ko je nekoliko potihnilo ihtenje množice in sorodnikov, je opravil pogrebne obrede g. generalni vikar Ignacij Nadrah, ki je imel nato ob splošni pozornosti in vidni ganjenosti vse ogromne množice naslednji pretresljiv govor:

Govor gen. vikarja Ign. Nadraha

»Ecce, quomodo moritur iustus nemo percipit corde, et viri iusti tolluntur, et nemo considerat.« Tako poje sv. Cerkev veliko soboto ob Zveličarjem grobu in zdi se mi, kakor bi danes nam vsem, ki stojimo ob temu grobu, ista sv. Cerkev, naša duhovna mati, vse v solzah govorila te besede: »Ecce, quomodo miritur... Glej, kako umira pravični in nihče si tega ne jemlje k ercu, in pravični možje se more in nihče na to ne misli.« Pravično, da ti, dragi gospod profesor, nisi

bil pravičen, in tudi ti ne, dragi mladenič, ki si padel ob njegovi strani, nisi bil pravičen, ker si bil z njim istih misli, istega prepričanja, istih nazorov. Glejte, polovico Ljubljane in še več — morda dve tretjini... govorita, da je bila Vajina smrt zaslužena kazen... O da, da, etrašno je moglo biti vajino hudodelstvo, da vaju je skrivni odbor, ki se ponaa, da sodi pravično, obsodil na tako etrašno smrt.

Kakšna je bila vendar Vajina krivda? Bila sta zavedna katoliška kristjana eden duhovnik, eden katoliški akademik. To je že samo na sebi hudo zlo. Pa Vajina krivda je bila še hujsa. Svojo vero sta javno spoznavala, šla sta zanj celo v boj in se neustrašeno postavila nasproti tistim, ki hočejo krščanstvo, in to ne samo katoliško, ampak vsak spomin na Kristusa, spravi s sveta. To je bilo neodpušljivo hudodelstvo, vredno smrti.

Krščanstvo in komunizem sta dva neopravljiva sovražnika. Če zmaga krščanstvo, mora izginiti komunizem; če zmaga komunizem, bo njegova zmaga konec krščanstva. Tega se je profesor Ehrlich živo zavedal, zato je napovedal komunizmu neizprosno boj, ki ga je bojeval z obudovanja vrednim pogumom. To je bilo hudodelstvo: in zato je moral umreti.

Pa to ni bila edina njuna krivda. Imela sta na sebi še hujsa stvari. Njuna največja krivda je bila krščanska ljubezen.

Ljubila sta Boga s celim srcem. Kako ikrečno je ljubil dr. Ehrlich svojega Boga, kolikrat smo ga videli zatopljenega v molitve, kolikrat je svojim akademikom govoril o Bogu, jih vodil na duhovne vaje in v cerkev k skupnim molitvenim uram! Bil je vzoren, v resnici svet duhovnik, svetniško je bilo vse njegovo življenje. O akademiku Rojcu je znano, da je imel otroškonežno ljubezen do Boga in Marije.

Ljubila sta bližnjega. Profesor Ehrlich je razdal vse med reveže, kar je imel. Posebno so mu bili pri srcu akademiki. Celu vrsto let je skrbel zanje kakor oče za svoje otroke. In uboge služkinje

Letošnji maj začel in končal z dežjem

Letos vročinski rekord +31.6° C — Povoljni izgledi na dobro letino

Ljubljana, 1. junija.

Deželan in meščan sta lahko zadovoljna z vremenom letošnjega majnika, ki je nam prinesel po dolgih letih primerno malo moče, toda izredno veliko toplote in sončnosti. Vse je bilo glede dežja in gorkote v maju tako urejeno, da gojimo lahko najtrdnješe upanje na prav dobro letino. Ni bilo niti v času ledenih mož nikakih hujskih motnjav in vremenskih katastrof! Zapisan je bil že davno, celo v »Pratike«, star vremenski izrek: »Zmerna mokrota aprila in maja, kmetu jeseni sta žita polna kaša, a sena staja.« Vsa poročila iz raznih krajev Ljubljanske pokrajine naglašajo prav povoljno letino za sadje in vse jesenske pridelke! Prihajamo sicer sedaj v vremensko zelo nevaren mesec junij, ki je v naših vremenskih zapisih označen kot mesec velikih lokalnih neviht s točo. Prav junjske hude nevihte s točo so že dostikrat prekrizale in preobrile našemu marljivemu poljedelcu, umnemu sadjarju in vinogradniku vse račune in upe, ki jih je delal in gojil v majniku na letino.

Letošnji maj je zelo zanimiv v vsakem vremenskem pogledu. Prvič, da je začel in končal z dežjem, drugič, da je dosegel v zadnjih 40 letih rekord v pomladanski dnevni temperaturi, in tretjič, da je bil dežja reven, a bogat toplote in sonca.

Na podlagi vremenskih opazovanj od leta 1881. naprej, ko so se začela bolj sistematično voditi — sicer datirajo vremenska poročila, še za več desetletij nazaj — so vremenski opazovalci izračunali mesečni povprečnik padavin za maj v Ljubljani. Ta je preračunan na 608 mm.

Letošnji maj ni dosegel tega povprečnika! Letos znaša v maju množina dežja mnogo pod 100. Meteorološki zavod je zaznamoval le 11 dni, ko je celotno padlo do 81 mm dežja. Najhujsa ploha je bila v času od 11. na 12. maja ponoči, ko se je nad Ljubljano med hudim pomladanskim mrnjenjem zlilo 55.6 mm dežja.

Stari vremenarji so že pred meseci zatrjevali, da pride po zelo hudi zimi navadno prav lep in tople maj z dobro letino. Leto 1929. je imelo eno najhujsjih zim, ki je še vsem v spominu. Maj tega leta je bil prav reven na dežju; bilo je v 14 dneh samo 71.4 mm dežja. Sledila je dobra letina.

Maj l. 1931. je zaznamoval v vremenskih zapisih 13 deževnih dni in celotno 83.8 mm dežja. Dežja reven je bil tudi maj l. 1937. Takrat je v 12 dneh padlo 80.8 mm dežja v Ljubljani in bližnji okolici.

Nasprotno pa v gori omenjenem razdobju naletimo na leta, ko je najlepši in nam najprijetnejši mesec maj dosegal pravecate deževne rekorde, ko so bili zelo redki topli in sončni dnevi.

Maj l. 1928. je n. pr. bil močno hladen in deževen. V 24 dneh je padlo 206.2 mm dežja. Leta 1930. je bilo v maju 20 dni s 143.8 mm

bi nam mogle pričati, kakoliko skrb jim je posvetil, da so dobile svoj lastni dom.

Največji reveži na svetu so pa nesrečni pagani, ki ne poznajo dobrega Očeta v nebesih, ne dobre Matere Marije, niti ne vedo, čemu žive na zemlji. Zanje je etoril dr. Ehrlich več kakor kateri koli duhovnik ljubljanske školije.

Ljubila sta svoj narod. In kakor ju je gonila ljubezen do Boga, tako tudi ljubezen do naroda, da sta posvetila vse svoje moči boju proti komunizmu. Vedela sta, da je ni večje nesreče za narod, kakor če zavladata nad njim srp in kladivo. Komunizem je narodna smrt.

To so njegovi zločini. In če nekda lepo, slovensko belo Ljubljano vprašam, kakor nekda veliki duhovnik Kajta pipemarije in farizeje: »Kaj se vam zdi? mi zdaj ne več bela, ampak vsa rudeča Ljubljana odgovarja: »Smrti je vreden.«

O ti nesrečna Ljubljana, ki preganjaš in preklinjaš tiste, ki so k tebi poslani, da ti prinesejo mir! Imaš škofa, ki te ljubi, ki vedno molizate, pa ga obrekuješ in preklinjaš.

Nekda je Kristus zaklical jucom: »Veliko dobrih del sem storil pred vami. Zavoljo katerega me hočete kamenjati.« Tako bi naš škof lahko stopil pred ljubljansko občinstvo in mu zaklical: »Veliko dobrega sem storil Ljubljani, zavoljo katerega do brega dela me preklinjate.«

Ko bi mogel zbrati vse tiste solze, ki so jih v enem letu pretočile v njegovi sobi nesrečne žene in matere in otroci: za cel potok bi jih bilo — in on jih je tolažil in jim pomagal, kolikor jim je mogel... O nevaležna Ljubljana, ti ne poznaš svojega škofa... Vse, tudi najneumnejši laži, najgrša obrekovanja verjameš, če gre proti papežu, škofu, duhovnikom, resnice pa ne maraš poslušati. —

Pa mora že tako biti. To je delež katoliške Cerkve: to dediščino je prejela od svojega ustanovitelja Jezusa Kristusa.

»Ako vas svet eovraži,« je rekel, »vedite, da je mene prej ko vas. Ko bi bili vi od eveta, bi svet svoje ljubil. Ker pa niste od sveta, ampak sem vas jaz od sveta odbral, zato vas svet eovraži... Če so mene preganjali, bodo preganjali tudi vas.« (Jan. 15, 18—20.)

Jezus je pa tudi rekel:

»Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene, zaermovali in preganjali in vse hudo zoper vas lažljivo govorili. Veselite se in radujte zakaj veliko je vae plačilo v nebesih.« (Mat. 5, 11—12.)

O da, blagor vama, dragi g. Lambert in ti mladenič Viktor, ki si daroval svoje mlado življenje Kristusu, blagor vam: zaslužila sta mučeniško krono.

Ihtenje množice je zaključilo zadnje besede g. generalnega vikarja. Nato so bogoslovci ubrano zapeli Galusovo žalostinko: »Glejte, kako umira pravični in himno evharističnega kongresa »O sveti križ«, ki jo je takoj povzela vsa množica ter je zbor tisočglave množice z zanosom pet to veličastno pesem. Med petjem himne so dekleta pričela metati v še odprta groba cvetje ter z njim zasula obe kreti. Bogoslovci in z njimi vsa množica so zapeli še veličastni himni: »Poveod Bogac in »Ti, o Marija!«

Dolgo se ni hotela množica ločiti od svežih grobov. Z bridkostjo v srcih, toda brez sleherne želje po kakšnem maščevanju, s krščansko molitvijo na ustnicah in med znamenjem sv. križa so za sorodniki pričeli številni pogrebi metati grude prsti na obe kreti. Vsa žalna slovesnost, ki se je tako globoko vtisnila v srca vseh, ki so se udeležili, je trajala približno dve uri. Resnobno, dostojanstveno, prav v smislu krščanskega duba in kakršna sta bila oba nepozabna mučenika, se je Ljubljana in z njo vse slovensko ljudstvo, poslovlila od obeh pokojnikov. Spomin na velikega in pravičnega moža dr. Lamberta Ehrlicha in na nedolžno življenje somučnika Viktorja Rojca pa bo med nami ostal trajen!

Pretrseljiva zadnja pot Iva Peršuha

Ljubljana, 1. junija.

Truplo pokojnega Iva Peršuha, tretjo žrtve tokrove komunistične morije v Ljubljani in našega zasluznega prosvetnega organizatorja, so iz bolnišnice prepeljali v kapelico sv. Andreja na Žalah, od koder je bil žalni spreved v soboto ob petih popoldne. Tudi žalna pot pokojnega Iva Peršuha je bila nadvse pretresljiva in prirčna ter je pokazala, kako veliko priljubljenost in spoštovanje je imel marljivi in neutrudni pokojni javni delavec med nami. Kreta pokojnika je bila obdana s cvetjem in številni prijatelji so vse čase prihajali v kapelico, da pokrope truplo in se še enkrat poslovo od nepozabnega Iva Peršuha.

V soboto popoldne se je k pogrebu zbrala velika množica občinstva, zlasti naših prosvetnih delavcev, naših mož in fantov, etanovskih tovarišev in drugih prijateljev. Kredo je ob petih popoldne blagoslovil šempetrski župnik g. Alojzij Košmerlj ob asistenci treh duhovnikov, med katerimi je bil tudi predsednik Vzajemne zavarovalnice prof. Janko Mlakar. Nato so pri kreti, ki je bila prenesena pred glavno kapelo, zapeli etanovski tovariši, uradniki Vzajemne zavarovalnice žalostinko »Blagor muc.

V imenu vseh tovarišev, prijateljev in znancev se je od pokojnega g. Iva Peršuha poslovil njegov delovni tovariš g. Verkavrh z naslednjimi besedami:

Nemo stojimo eredi pomladi ob Tvojem ranem grobu, dragi naš Ivo. Srce nam etleka tuga Tvoje družinice, ki si jo nadvse ljubil, ki si ji bil skrbni oče. Žalostni se poslavljamo mi vsi — Tvoji etovariši od Tebe, ki si nam bil vedno preudaren svetovalec, delaven posrednik in tovariški sodelavec. Na marsikaterem poprišču Te bomo pogrešali. Mladi bralci »Naše moč«, naša mladina, kateri si

posvečal vse svoj prosti čas, že morem govoriti o kakem prostem času, bodo zaman pričakovali odgovorov brata Ivota. »Naša moč« bo dolgo žalovala za svojim vnetim urednikom in glavnim sodelavcem. Boreči se za zboljšanje položaja v teh težkih časih, smo se obračali na Te kot posredovalca in vedno si sprejel to nevaležno vlogo. Doma, ko si obhajal praznike, brez beliča v žepu, si kljub temu delil svoje z drugimi, tujimi, ki so iskali pomoči. Sam reven si delil z revnimi, kar si imel. Tvoja dobrota bo težka utež na tehtnici Vsemogočnega, ki naj bo Tebi usmiljen, pravičen plačnik, užalosteni družini pa tolažnik.

Poslavljamo se od Tebe, dragi tovariši! V dolgem pogrebem sprevedu so šli nato za sorodniki številni etanovski tovariši pokojnika in številni naši prosvetni ter javni delavci. Med drugimi so šli v sprevedu tudi bivši ban dr. Marko Natlačen, mestni župan dr. Juro Adlešič, predsednik Prosvečne zveze prelat dr. Lukman, zastopniki raznih organizacij, uredniki katoliških listov, pri katerih je pokojnik sodeloval, in drugi.

V kapeli sv. Križa so po cerkvenih obredih in molitvah pevci zapeli še žalostinko »Ušliši nas, Gospode.

Se enkrat se je zgrnila velika množica okoli svežega groba, kamor so položili zemске ostanke nepozabnega Iva Peršuha. Po blagoslovitvi groba so pevci zapeli žalostinko »Vigred se povrnc. Med vročo, iskreno molitvijo so pogrebi položili krsto v grob in med ihtenjem žalujočih sorodnikov zlasti nedoletni otrok in pokojnikove vdove so padale kepe prsti na krsto s truplom nepozabnega, blagega Iva Peršuha. Vsi pogrebi so odhajali z željo in molitvijo, naj Bog podeli večno plačilo Ivu Peršuhu!

Madžarski propagandni minister na obisku v Bački

Prejšnji teden je potoval po Bački madžarski propagandni minister Antal. Med drugim se je udeležil tudi velikega ljudskega zborovanja v Apatinu ter je na njem tudi govoril. V svojih izjavah je poudarjal veliko veselje zaradi priključitve teh pokrajin Madžarski.

Ureditev ciganskega vprašanja na Slovaškem

Na sestanku voditeljev Hlinkove garde je imel te dni govor tudi slovaški notranji minister Šano Mah. V svojem govoru je med drugim napovedal, da bo slovaška vlada pričela takoj potem, ko bo likvidirala judovsko vprašanje, reševati tudi problem ciganov. Pri tem slovaška vlada računa seveda na izdatno pomoč Hlinkove garde, ker bo treba cigansko nadlego popolnoma odstraniti.

Droline novice

Zatmenitev od 22 do 4.30

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoji naredbi z dne 6. junija 1941-XIX št. 42 in z dne 11. maja 1942-XX št. 86 in smatrajoč za potrebno, da se določi nov čas za zatmenitev, odreja: C1 en 1. Do nove odredbe se morajo upoštevati predpisi o zatmenitvi od 22. do 4.30 ure. — C1 en 2. Drugi predpisi, ki jih obsega naredba z dne 6. junija 1941-XIX št. 42, se ne spremenijo. — C1 en 3. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 1. junija 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Koledar

Torek, 2. junija: Marcelin, mučenec; Erazem, škof in mučenec; Evgen I., papež; Blandina, mučenica; Matur, mučenec.

Sreda, 3. junija: Klotilda, kraljica; Pavla, devica in mučenica; Oliva, devica; Zdislava, devica; Cecilij, spoznavalec; Izak, mučenec.

Novi grobovi

† Na Poljanah pri št. Vidu nad Ljubljano je mirno v Gospodu zaspal g. Ivan Camernik, posestnik, Zupšča soproga, 4 hčerke in 4 sinove. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrl g. Franc Oražem, služitelj Kr. kvesture. Pogreb bo v torek ob 3 popoldne z Zal iz kapele sv. Jožefa na pokopališču k Sv. Križu. Blag mu spomin! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrla g. Urška Fišar, upokojenka tobačne tovarne. Pogreb bo v torek, 2. junija ob pol 4 popoldne z Zal iz kapele sv. Janeza. Naj v miru počiva!

— V počastitev spomina padlih slovenskih katoliških mučencev sta gđ. Slavica in Milena Vencajz darovali Vincencijevi konferenci za akademike in srednješolce, kateri je bil pokojni profesor Lambert Ehrlich ustanovitelj in predsednik, 300 lir. Neimenovani pa je v isti namen potom škofijskega ordinariata poklonil Vincencijevi konferenci za akademike in srednješolce 150 lir. Ljubljanski gđ. bogoslovci pa so v počastitev spomina svojega svetniškega profesorja darovali isti konferenci 400 lir.

— Izpiti za zidarske, tesarske in vodnjakarske mojstre in dopolnilni izpiti iz železobetona se bodo opravljali pred pristojno izpitno komisijo pri Visokem komisaratu Ljubljanske pokrajine v dneh od 5. junija 1942-XX dalje. Pismeni del izpita se prične dne 5. junija ob 8 v prostorih tehnične fakultete univerze v Ljubljani, Aškerčeva ulica št. 2. Rok za ustni izpit se naznači vsakemu prosilcu posebej pri pismenem izpitu. — Kandidati, ki imajo že vložene prošnje za pristupitev k izpitu in hočejo polagati izpite v tem roku, naj se javijo navedenega dne izpitni komisiji in naj prinesejo s seboj vse potrebne risalne priprave. — Do pričetka izpita mora biti plačana tudi izpitna taksa. Kandidati, ki iz kakršnihkoli razlogov ne bodo polagali izpitov v tem roku, bodo mogli polagati izpit v prihodnjem roku, ki bo predvidoma v letu 1942-XX in bo objavljen posebej.

— Hladno in deževno vreme konec maja. V soboto so se pojavili znaki, ki so dajali upanje, da se bo lepo vreme še nekaj dni držalo in da bo maj končal z lepim vremenom, ko je začel s slabim vremenom in dežjem. Barometer se je namreč začel dvigati, toda kmalu nato je spet pero zdrknilo nižje na 761.5 m/m. V soboto popoldne okoli 17 je padlo nebo oblačno in padle so prve kapljice. Nato je ponoči nalahno dežilo ter je do nedelje zjutraj padlo 0.5 m/m dežja. Nedelja je bila nato hladna. Temperatura se tudi čez dan ni mogla okrepiti na višjo stopinjo. Le tu in tam je posijalo sonce. Bila je prva nedelja v maju, ki ni bila prijetna za sončenje in kopanje, kakor so bile druge majniške nedelje. Ko je bila še pred nekaj dnevi dnevna toplota nad +25 stopinj C, se je v nedeljo znižala na +20 stopinj C. Proti večeru se začelo znova deževati med močnim grmenjem. Do ponedeljka zjutraj je padlo 8.4 m/m dežja. Ponedeljek je bil zaradi deževja nekoliko hladnejši in je znašala najnižja jutranja temperatura +11.6 C. Od sobote je padla za dobrih 5 stopinj. Zanimivo je bilo valovanje zračnega pritiska v maju. Najnižje stanje je barometer dosegel 14. maja s stanjem 753 m/m. Najvišji pa je bil barometer 5. maja s 77.5 m/m.

— Nove orientacijske tablice. Po važnih prometnih križiščih, zlasti tam, kjer se stikajo zvezne ceste, ki vodijo skozi Ljubljano, smo opazili te dni nove orientacijske tablice, ki bodo znatno olajšale promet zlasti tistim voznikom, ki skozi mesto samo potujejo. Table so v rdeči

in modri barvi, bolj žive in vidne, kakor so bile dosedanje ter tudi bolj široke; nekatere so brez napisov, samo z označbo smeri, druge z napisi. Tako izvemo, da je iz Ljubljane do Novega mesta po cesti 72 km, do Postumije 57 km, do Zaloge 10 in do Brezovice tudi 10 km. Nove table bodo nedvomno ustregle vsem voznikom.

— Na ližolu in bobu so se že pojavile listne uši. Ker se te škodljivke hitro množijo, jih takoj začnimo zatirati. Napadene rastline škropimo s 1–2% tobačnim izvlečkom, kateremu dodamo še pol do 1% mazavega mila. Samo enkratno škropljenje ne zaleže dosti, ker se selijo uši z drugih rastlin, prenašajo pa jih tudi mravlje. Škropimo v presledkih od 8–10 dni, če potreba še pogosteje, najbolje proti večeru, da se škropivo prehitro ne posuši. V zadnjem času zatiramo listne uši s tobačnim prahom. Z njim dobro poprašimo napadene rastline s pomočjo razpršilnika. Če tega nimamo, trošimo in razpršimo tobačni prah po rastlinah in ušeh kar z roko. Po dežju prašenje ponovimo. Veliko listnih uši pokončajo pikapolonice, in še nekatere druge koristne žuželke. — NB. Tobaki prah in tobačni izvleček dobite pri »Sadjarskem in vrtnarskem društvu«.

Ljubljana

1 Praznik Marije Pomočnice na Rakovniku. Predzadnja oziroma zadnja nedelja v mesecu maju je bila na Rakovniku vedno posvečena slovesnemu praznovanju Marije Pomočnice. Iz vseh naših krajev je ljudstvo romalo v velikem številu na to romarsko božjo pot v Ljubljani ter se z molitvami zatekalo k Mariji Pomočnici, prosič jo pomoči v vseh življenjskih in dušnih težavah. Letos je bil praznik Marije Pomočnice ravno na Binkošti, zato je bilo praznovanje namesto prejšnjega nedelja, preloženo na zadnjo nedeljo. Letos je bilo izredno slovesno praznovanje v cerkvi sami. Cerkev je bila za proslavo nadvse veličastno oklepana s stotinami luči, s cvetjem in zelenjem. Na tisoče vernikov je v cerkvi klečalo pred Marijinim kipom ter jo prosilo uteh in pomoči. Slovesno sv. mašo je ob 10 daroval ob veliki asistenci salezijanski inšpektor g. Ivan Špan, zbor gojencev pa je krasno prepeval. Slovesnost je bila prežeta klika: »Marija, Ti dobra mati, pomagaj nam!« V istem smislu je govoril tudi slavnostni govornik. Popoldne pa so prišle na Rakovnik še nove množice Ljubljančanov, ki so vse zaupale nebeski materi svoje stiske in nadloge. Ljubljana je tako v imenu vsega ljudstva nadvse slovesno proslavila praznik naše najvišje Pomočnice. Prav lepa je bila tudi večerna slovesnost z zaključnimi smernicami, medtem ko se je ta mesec tudi na Rakovniku že pričelo češčenje Presvetege Srca Jezusovega.

1 Razstava Moleš-Gorše odprta v Jakopičevem paviljonu.

1 Odrezke za maščobe, sladkor in mlo za mesec maj bo mestni preskrbovalni urad sprejemal od petka, 3. junija dalje po že objavljenem vrstnem redu, tako da pridejo v petek na vrsto trgovci z začetno črko P do S. Trgovci opozarjamo, naj se vestno ravnajo po določenem razporedu, da ne bo nepotrebnega navala. S seboj morajo prinesiti po dva izvoda natančnega pregleda oddanih odrezkov na osminkih pole papirja. Prazne vreče naj pa trgovci, zavodi in ustanove, ki dobivajo moko neposredno iz skladišč mestnega preskrbovalnega urada, vračajo tako, da bodo prazne vreče dobav mesece aprila in maja vrnili ta mesec, prazne vreče dobav mesece junija naj pa vrnejo julija meseca, seveda vedno po že objavljenem razporedu. Mestni preskrbovalni urad prosi vse prizadete, naj se natančno ravnajo po teh navodilih, ker skladišče sicer vreče ne bo prevzel.

1 Plombiranje evid. tablic na tricikle bo: dne 3. junija za štev. LB 1–100; dne 5. junija za štev. LB 101–200; dne 6. junija za štev. LB 201–300 med 10 in 13 v Beethovnovi ulici štev. 7. Urad za registracijo vozil poziva prizadete lastnike iz Ljubljane, da pripeljejo tricikle pravočasno k izvršbi. Predložiti je prometno knjižico in 1 lro.

1 Bolniki v maju. Ljubljanska splošna bolnišnica je v mesecu maju sprejela skupno 1817 bolnikov. Do konca aprila jih je sprejela 7693. do konca maja pa vse letošnje leto skupno 9510. V bolnišnico se zateka vedno več bolnikov, kar je razvidno tudi iz naših številk, ko je bilo meseca maja sprejetih v vseh dosegljivih petih mesecih največ bolnikov. Seveda pa te številke še vedno ne dosegajo onih izprelet, kar je umevno, ker je delokrog ljubljanske bolnišnice zdaj manjši.

1 Obilica graha na trgu. Z v soboto je bilo na živilskem trgu mnogo istrijskega graha na

prodaj. Prispelo je v Ljubljano dober poldrugi vagon graha. Sledila je nato druga večja pošiljka. V ponedeljek je bila prav tako izredno velika količina graha na prodaj, ki je bil po 5 lir kg. Tudi v ponedeljek so Trnovčanke s Krakovčankami prinesle na trg mnogo lepe glavne solate. Berivka ponehava. Ze je dovolj novega domačega korenja in peteršilja na prodaj. Sobotni in nedeljski dež sta blagodejno vplivala na vse trnovke in druge gredice tako, da vsa zelenjava, ližol, grah dobro uspevajo.

Naznanila

GLEDAJŠČE. Drama: Torek, 2. junija ob 17: »Romeo in Julija«. Red. Torek. — Sreda, 3. junija ob 17:30: »Vdova Rošinka«. Red. A. — Četrtek, ob 17:30: »Poročno darilo«. Red. Četrtek.

Opera: Torek, 2. junija ob 16:30: »Faust«. Red. B. — Sreda, 3. junija ob 17: »Boccaccio«. Opera. Red. Sreda. Četrtek, 4. junija ob 16:30: »Evgenij Onegin«. Izven.

RADIO. Torek, 2. junija, 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Pesmi in napevi. V odmoru (8.00): Napoved časa — 8.15 Poročila v italijanski — 12.15 Violinski koncert Karla Saneleja (pri klavirju L. M. Škerjanc) — 12.40 Melodije XVIII. stoletja — 13. Napoved časa, Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance — 14. Poročila v italijanski — 14.15 Orkestralno glasbo vodi dirigent Petrari — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Polifonična glasba Lorenza Perosija, vodi avtor. Na orgle igra Luigi Renzi — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Koncert tretje sester Stritarjev (pri klavirju Frane Šturm) — Napoved časa, Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojakiški pesmi — 20.45 Pisanje glasbe — 21. Preden iz gledališča Vittorio Emanuele II di Firence. VIII. florentinski glasbeni maj: L. v. Beethoven: Egmont: uvod op. 84, 2. IX. simfonija v d dur op. 125 sodelujejo Heinz Marten, Tilla Briem, Marta Rohs in Rudolf Wajzke, vodi dirigent Herbert von Karajan — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 8, mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartner, Moste, Zaloška cesta 47.

POVEĐOVANJE. Izgubila se je v nedeljo, 31. maja popoldne ob pol 3 v tramvaju Poljane — pivovarna Union ali zvečer od hotela Bellevue, drevoval, veselem, gospodstva cesta, Dalmatinova, Prečna ulica, Zmajski most, Poljana, Zrinskega cesta in Zarnikova ulica, zlata ženska zapustnica (verigica). Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi: Zarnikova ulica 16 II. nadstropje.

Torbička, ženska črna, z vsebino par ključev in okoli 10 izgubljena pred šentpetersko cerkvijo, naj se odda v župnišču.

Iz Novega mesta

Na Telovo bodo brivnice zaprte. Skupno združenje obrtnikov v Novem mestu sporoča, da bodo na Telovo 4. junija, kakor določa kolektivna pogodba, vse brivnice zaprte.

V nekaj dnevih bodo začeli škropiti novomeške ulice. Kakor smo že poročali, je mestni občinski svet sklenil, da zaradi pomanjkanja benzina preuredi mestni škropilni avto na pogon z lesnim plinom. Dela za tako preureditev so bila pred dnevi oddana novomeški trdnji Preželj za ceno 10.400 lir. Preureditvena dela bodo v nekaj dnevih končana, nakar se bo začelo redno škropljenje novomeških ulic, kar bodo meščinj gotovo z veseljem pozdravili.

Na žerjavice je stopil. 6letni Florijan Tavčar iz Broda v občini Smihel-Stopiče je po nesreči bosonog stopil na kup žerjavice in se močno opek po obeh nogah. Opekline so bile tako hude, da so ga morali spraviti v kandijsko bolnišnico.

Iz Gorizije

Kmečki delavci v Nemčiji. Te dni je odpotovala večja skupina kmečkih delavcev iz naše pokrajine na delo v Nemčijo. Poleg moških je bilo tudi večje število žensk.

S Spodnjega Štajerskega

Umrla je v Peklu pri Mariboru 88letna preživetkarica Katarina Golob. V Studenčih pri Mariboru sta umrla 80letna zasebnica Marija Legat in 77letni upokojenec drž. železnice Avgustin Moder.

Poročil se je v Rogaški Slatini Karel Trafenik z Marijo Potočnik.

Kap ga je zadela. 40letnemu delavcu Štefanu Strnadu v Mariboru je ponoči nenadoma postalo slabo. Proti jutru se je njegovo stanje poslabšalo. Prepeljal so ga v bolnišnico, kjer pa je kmalu izdihnil. Zadela ga je kap.

Pri gri so je ponesrečila. 17letna posestnikova hčerka Marjeta Skamlee na Ranci je med igro padla na cesti in se tako hudo poškodovala, da so jo morali prepeljati v mariborsko bolnišnico.

Iz Hrvatske

Finančno ministrstvo v Zagrebu je odobrilo proračun mesta Bjelovar, ki predvideva nad 8 milijonov kun izdatkov, dohodkov pa nekaj nad 6 milijonov. Primanjkljaj bo občina pokrila z 70 odstotnimi dokladami na državne davke.

Hrvatsko gospodarsko ministrstvo je sklenilo postaviti v Bjelovaru moderno poslopje za tamonjski mlekarški zavod.

Hrvatski umetniki na letošnji umetnostni razstavi Biennale v Veneziji. Letošnje umetnostne prireditve Biennale v Veneziji se bodo udeležili tudi hrvatski umetniki. Za razstavo so pripravili svoja najboljša dela vsi večji hrvatski slikarji in kiparji, ki bodo v Veneziji razstavili svoje umetnine pod vodstvom Ivana Meštrovića.

Vprizoritev hrvatskega komada v Nemčiji.

Senečičev komad »Spis br. 516« so prejšnjo soboto vprizorili v mestnem gledališču v Stettinu. Pri predstavi je bil navzoč tudi hrvatski poslanik v Berlinu dr. Budak.

Ustanavljanje novih grško-katoliških župnij na Hrvatskem. V zadnjem času so na Hrvatskem ustanovili novi grkokatoliški župniji v Osijeku in Lepavini, sedež grkokatoliške župnije v Belgradu so pa prenesli iz Belgrada v Zemun. Poleg grkokatoliške sameostane v Lepavini so obnovili tudi sameostan v Marci.

Ta teden je na Hrvatskem posvečen materi in otroku. Po vseh mestih in krajih bodo razna predavanja in ostale prireditve, ki imajo vse samo en cilj: povečati socialno in zdravstveno skrbstvo nad materami in otroci. To nalogo namerava ministrstvo za ljudsko zdravje doseči med drugim tudi z ustanavljanjem novih dečjih domov. V najkrajšem času bodo na Hrvatskem odprli 56 takih ustanov. Po zadnjih podatkih se na Hrvatskem vsako leto rodi 190.000 otrok.

Pevsko društvo »Trebevič« pojde koncertirat v inozemstvo. Hrvatsko pevsko društvo »Trebevič« v Sarajevu se pripravlja na daljšo koncertno turnejo po inozemstvu.

Dobro šolski uspeh na nadškofijski gimnaziji v Travniku. Uspehi, ki so jih pokazali učenci pri zadnjih izpizih na nadškofijski gimnaziji v Travniku, je zelo dober. Nad 80 odstotkov vsega dijaštva je končalo razrede z zelo dobrim uspehom.

Izmenjava vseučiliške mladine med Hrvatsko in Romunijo. Novi kulturni sporazum, sklenjen med Hrvatsko in Romunijo, predvideva tudi izmenjavo vseučiliške mladine z zagrebske in bukarške univerze.

Iz Srbije

Pomočnik srbskega prosvetnega ministra o novi srbski književnosti. Pomočnik srbskega prosvetnega ministra Velmar Janković je napisal za belgrajsko »Obnovo« daljši članek, v katerem govori o obnovi srbske književnosti. V članku med drugim pravi, da so prejšnji književni trg suvereno obvladali razni škodljivi tuji vplivi, katerim so vneto služili tudi glavni založniki knjig. Na ta način so se na široko odpirale poti razdiralni akciji, kateri je podlegla Srbija, ki je po trditvi Velmar Jankovića postala mednarodna kulturna kolonija. Po njegovem mnenju je za obnovo srbskega kulturnega udejstvovanja brezpogojno potrebna odstranitev vseh teh vplivov, ker je novo kulturno življenje v Srbiji treba postaviti na zdravo narodno podlago.

Na iniciativo predsednika srbske vlade je bila v belgrajski saborni cerkvi slovesna zadušnica za vse padle srbske prostovoljce. Zadušnici so prisostvovali vsi člani srbske vlade, zastopniki vseh kulturnih in gospodarskih organizacij in ustanov in številno občinstvo. Narodno gl-dališče v Belgradu izdaja svoj časopis »Srbska scenca«, ki se bavi z vsemi gledališkimi vprašanji. Časopis urejuje ravnatelj belgrajske drame Borivoj Jevtić, srbski književnik.

delektiv

»Pa to ni prav!« je ugovarjal Mišek. »Vidva sta bila poklicana na to mesto samo zato, da bi izsledila tatove las. Da bi pa zasledovala še kake druge zločince, pa brez dvoma ne bi bilo prav!«

»Ej, fantič, ali več, kaj gobeždaš?« je Hokus nahnulil uboge Miška in ga vrgel iz pisarne. »Pri nama ne boš več služil!«

KULTURNI OBZORNİK

Malešič: V zelenem polju roža

Kot 17. zvezek Slovenčeve knjižnice je izšla izvirna slovenska povest Matije Malešiča, V zelenem polju roža, ki je bila tiskana prvič pred letom dni v »Slovencu« iz pisateljeve literarne zapuščine. Začetek prvega poglavja — dijaška predstava Finžgarjevega »Dovjega lovca« pod kozolcem na vasi — pa je bil v »Slovencu« prvič tiskanih že ob priliki Finžgarjeve sedemdesetletnice! Tako ob drugi obletnici smrti — umrl je 25. junija 1940 v škofji Loki — izhaja sedaj ta posmrtna novela v drugi knjižni izdaji v izredno okusni zunanji opremi Jele Villanove, s portretom in kratko oznako pokojnikovega literarnega dela, kakor jo je napisal Tine Debeljak. To je sedaj četrto knjižno izšlo delo Matije Malešiča, ki si je v našo književnost najmočnejše zapisal svoje ime s prvo knjigo »Kruh«, sočno socialno povestjo iz Slovenske krajine, ki jo je tako literarno preje odkril (1926) kakor Miško Kranjec, poznejši njen epik. Pozneje je izdal pri Mohorjevi družbi še »Izobčene« in »Živo vodo«, socialne povesti iz svojega belokranjskega območja, ki pa nista več dosegli takega uspeha, dasti jima ni odrekati močne in zanimive snovi ter notranje napetosti; kar moti, je večinoma njegov slog, ki je resda svojski, toda premalo epičen in izrazit, preveč gostobeseden, česar se nikdar ni iznebil. Poleg teh knjižnih povesti pri Mohorjevi družbi, kjer se je razvil, je napisal še več lepih novelic v Dom in svet, kateremu je bil soavtorju po vojni.

Povest V zelenem polju roža je nastala v času, ko je bil pisatelj kot upravni uradnik prestavljen iz Slovenije v Banjo luko ter je tam padel v veliko telesno bolezen, od katere se ni nikdar več po-

zdravil. Kako je bil tedaj oslabe, je pisal v podlistkih »Slovenca« ob njegovi smrti ravnatelj Dolenc, ki je Malešiča kot urednik Zorine leposlovja tudi uvedel v literaturo l. 1907 kot sedemnajstletnega srednješolca, ko je kazal največje nade, pa jih je samo deloma izpolnil, ne v taki meri, kakor bi jih lahko, da se je bolj posevečal svoji notranji strasti: pisateljevanju. V tisti boleznij je pred kakimi desetimi leti napisal pričujočo povest z nerazno pisavo, ki je komaj čitljiva, ter je verjetno zaradi tega bilo težko priti do njene prave vrednosti. Uredništvo Mohorjeve družbe jo je kljub temu sprejelo v svoj program, dasi je zahtevalo neke črte, ki jih pisatelj ni več napravil. Kot izvirna slovenska ljudska povest je izšla sedaj v Slovenčevi knjižnici in prepričan sem, da bo šele v knjižni obliki prišla do prave veljave.

»V zelenem polju roža« je povest iz dijaškega življenja pa tudi tragedija dobrega slovenskega dekleta, ki postane žrtev svojega oboževanca (ne oboževatelja, kakor je tiskarski škrt naredil in uvodil). To je neke vrste okvirna povest: v začetku, v sredi (kar bi moralo biti postavljen tudi s kurzivo! Str. 138–143) ter na koncu smo v ljubljanski študentovski sobici pri študentovski materi, morda kje v študentovski ulici (kakor kaže naslovna slikica); vsa ostala povest pa je opis preteklosti te študentove matere, ki zdaj vene, kakor v »zelenem polju roža« marjetica, če ji kdo iztrga vse lističe in životari samo kot golo steblo. V tem je simbol te povesti, ko je gruntable dekle Metka zablistelo v vsej svoji vabljivi lepoti privrkat pri študentovski predstavi Divjega lovca, pa ee tedaj vnela za svojega Janeza — Lokačevega študenta, kakor se jih je več v življenju. In tej svoji prvi ljubezni ostanke zvesta ter odbije vse svoje čestitke po vrsti: Amerikanka Kolometa, sodniškega pisarja Vekoslava, orožnika Ivota in celo najzvestejšega kmečkega fanta Franceta, vse ameno zaradi Lokačevega študenta, ki je stopil na pot in ji pre-

trgal listek sreče za listkom, dokler je ni uničil. In on, ki je obetal biti slovenski pesnik, je postal eicer profesor dr. Lokač, toda v tujini je dobil tujo ženo, s katero ne govori v svojem jeziku. To tako usodno beleži naša študentovska zgodovina! Tu je prepričljivo, čeprav morda v malo preveč stilizirani obliki, prikazana zvesta ljubezna, ki postane žrtev po karijeri hrepencega fanta; zato žrtvuje idealnega dekleta. Je v tej povesti nekaj Remčeve Magde, ki povsod išče enega, toda v naprotem smislu: Metka ne pade pred nikomur, razen pred svojim oboževancem, ter se obrani vseh v mislih nanj in v pokori za svoj greh.

Zamisel povesti je gotovo zanimiva, tudi spretno izvedena ter celo močna v gotovih prizorih, tako da v knjižni obliki pomehij gotovo dobro izvedeno ljudsko povest; moti bolj Malešičev slog, ki je še premalo dognan. To je zopet dokaz, da je imel Malešič svežo invencijo, živ nader in dober prijem, živ pisateljski živec, toda premalo oblikovnega smisla, premalo posluha za pravo, kleno besedo. V tem vidim glavno umetniško slabost njegovega pisateljevanja, ki se kaže tudi v tej povesti, dočim je razplet motiva, napetost in zanimivost snovi tudi tu privlačna in vredna branja. Življenjsko pa je ta povest potrjena z mnogimi našimi študentovskimi usodami ter je tiha tragedija lepe in dobre Metke živa in prepričljiva. Že kot izvirna slovenska povest je prav, da je izšla v Slovenčevi knjižnici; z njo pa je postavljen tudi lep spomenik pokojnemu glavarju Matiju Malešiču, tako notranje zdravemu sinu Bele krajine, vrstniku naših petdesetletnikov, in nadarjenemu pisatelju.

Ta zvezek pa nudi pozornost še posebej z izredno okusno in lepo zunanjo opremo Jele Villanove, ki je opremila še nekaj drugih zvezkov (Marianna Siroca, B. Nemcevo pravljice, Kampenski gospod župnik). Prepričani smo, da so s tako

opremo dviga tudi estetski čut občinstva, kar tudi ni brez estetsko vzgojnega pomena. — td.

Lučka, št. 9–10. S to številko je zaključen letnik 1941-42 tega verskega lista za mladino, ki izhaja v obliki nekdanjega Anglejčka ter v njegovi tradiciji. Naslovno stran je pomenljivo narisan Maksim Gaspari, uredil ga je pa p. Krizostom Sekovanič O.F.M. List za naše najmanjše je prinesel v tem letu veliko lepih pesmic, predvsem versko navdahnjenih, kajti Lučka je dajal članek za napredek v kreposti, ki so nekaki uvodniki v vsako številko, ozirajoči se na tisto-mesečni največji praznik. Pisal jih je večinoma katehet Janez Pivek. Za zabavo in poduk pa je prinesel mnogo povesti, zgodbic in življenjskih, med katerimi so šle skozi vse letnik Zgodbe naše ljube Matere, Zgodba o ministrantu Tončku ter Lenkino maščevanje. Vsi članki so bili lepo ilustrirani, posebno Lenkino maščevanje in Zofka in ribice, ki so vse neke vrste slikanice List se je spominjal umrlih otrok, članov Marijinih vrtev ter jim prinašal lepe osmrtnice s sliko. Tudi veseli kotiček in uganke je nametaval svojim majhnim bralcem in jih tako vnel za versko življenje. Cena letno 5 lir.

Vsak Slovenec, ki le more naj naroči »Slovenčeve knjižnice«. — To je njegova kulturna in socialna dolžnost. Knjige lahko plačujete mesečno

Rimsko pismo:

Umetnostne razstave v Rimu

Presenetljiva je umetniška delavnost italijanskih upodablajočih umetnikov tudi sredi vojne. Sedaj hkrati je v Rimu več umetniških razstav, ki se vse morejo veseliti izredno bogatega obiska.

Na prvem mestu zasluži pozornost »Razstava fašističnega sindikata za lepo umetnost«, ki je že deseta te vrste v Rimu. Letos razstavlja v Narodni galeriji za moderno umetnost, torej v najbolj reprezentativnih prostorih, kar jih je v ta namen v Rimu. Razstava je bila odprta od 15. apr. do 20. maja. Ker so vsi italijanski upodablajoči umetniki vključeni v fašističnem sindikatu, razen najmlajših, ki še nimajo strankine legitimacije, je bila to v resnici splošna italijanska umetniška razstava, na katero je 334 slikarjev in kiparjev poslalo 903 dela, od katerih pa je žirija pristopila k razstavi le 167 slik, 44 skulptur in 59 risb, skupno 270 del. Izbira je torej bila dosti stroga, razen tega pa je bil še stavljen važen pogoj, da ne more biti razstavljeno nobeno delo, ki je že prej kdaj bilo na kaki razstavi v Rimu. Razstavni prostori so obsegali sedem dvoran in tri galerije, razen tega sta pa bili v posebnih prostorih še dve retrospektivni razstavi dveh znanih italijanskih slikarjev: Domenica Quartocicchiaja (1874—1941) in Alessandra Batagliaja (1870—1940). Obe sta tovariši napisali v »Kazalu po razstavi« globoko občutena nekrologa s kritično označbo njunega umetniškega ustvarjanja.

Na splošno je pri vodstvu razstave prevladovalo naziranje, da je posebno mlajši slikarski generaciji treba dati možnost, da se uveljavi in pokaže, kaj zna. To se je videlo iz nagrad, ki so bile razdeljene (naklonjene od Mussolinija, ministrstva za korporacije in akademije sv. Luka), pa tudi od odkupa posameznih del od strani javnih korporacij in državnih ustanov. V vseh primerih so bili posebne pozornosti in odlikovanj deležni mladi slikarji in kiparji, ki naj bi s tem dobili pohode za nadaljnjo umetniško ustvarjanje. Zanimivo je, da je med mladim umetniškim naraščanjem tudi veliko ženskih umetnic, ki posebno v kiparstvu zelo uspešno tekmujejo z moškimi tovariši.

Kar se tiče razstavljenih del, so prišla v poštev le tista, ki jih je žirija soglasno odobrila. Zastopane so prav vse šole in smeri. Tako je mogla razstava pokazati res velikansko razgibanost in tudi izvirnost sodobne italijanske upodablajoče umetnosti, o kateri je mogoče reči, da nadaljuje in vzdržuje sloves klasične italijanske umetnosti, ki bo po vsem sodeč še tudi v bodočnosti znala ohraniti svoje vodilno mesto v umetnostnem svetu. Tudi laiki v tovrstnih vprašanjih more videti resnost in stvarnost umetniškega stremjenja sodobne italijanske umetniške generacije, ki se šola na velikih klasičnih vzorih svoje na umetnosti tako bogate domovine, ki pa vendar ume dati tudi svojemu hotenju svojski umetniški izraz. Motiv, ki ga slikarji in risarji obdelujejo, je pred vsem pokrajina, slikovitost italijanskih mest in vasi ter tihožitje. Kiparji pa pred vsem študirajo človeško telo »in modelirajo glave. Zgodovinskih in socialnih motivov skoraj ni opaziti in tudi verzih ne. Zanimivo je tudi, da so južnjaki in severnjaki pred vsem slikarji in risarji. Rimljani pa se nasprotno veliko udeležujejo v kiparstvu. Razstava je doživela zelo velik obisk.

V Rimski galeriji (Galleria di Roma) pa trenutno razstavlja Skupina tujih umetnikov, natančneje trije Nemci in trije Romuni. Vsi žive v Italiji, nekateri že dolgo časa, tako da jim je postala druga domovina. Od Romunov je najpomembnejši Dimitrije Berea, ki živi od 1937 v Rimu, kjer je tudi profesor na slikarski akademiji. Je izredno močan impresionist, ki ima na sebi nekaj orientalskega. Priredil je že več razstav po svetu — nekaj časa je živel tudi v Parizu in je tudi tukaj razstavil nekaj jako posrečenih pariških motivov. Iz Italije ima več motivov iz Rima, Benetk, Siene in Caprija ter nekaj portretov v zelo svežih, močnih barvah. — Drugi romunski slikar Evgen Dragulescu je še mlad umetnik iz Jassyja, ki je gojenec romunske slikarske akademije v Rimu. Kljub svojim 27 letom je priredil že štiri razstave svojih del v Bukarešti. Tudi na tej razstavi ima nekaj prav dobrih risb, večina v olju. Potem je še kiparica Constanza Buzdugan, ki zadnjih pet let dela v Rimu. Njeni kipi so večina v marmorju in se ji močno pozna rimska šola.

Od Nemcev je najmočnejši Peter Bergmann, po rodu iz Düsseldorfa, ki pa se zadnje čase mudi v Italiji. Razstavil je zbirko izredno učinkovitih prizorov iz tirolskega in bavarskega kmečkega življenja, ki primejo gledalca po skočnosti barv, sončni atmosferi in plastičnosti. Zadnja leta je svoje delo obogatil z lepimi študijami iz rimske kampanje. — Drugi nemški slikar Ernst Stadelmann je Bavarec po rodu, živi pa že 12 let v Gornji Italiji. Razstavil je vrsto tihožitij in pokrajinskih slik od Gardskega jezera. — Po svoji slikarski tehniki pa je najbolj zanimiv Hans Stauder. Njegova slika je resna, stroga, že skoraj podobna freski, ki ne išče učinka v barvitosti, ampak le v izrazu. Posebno dobri so njegovi portreti.

V Galeriji sv. Marka na via del Babuino, kjer so nepretrgano celo leto slikarske razstave, je 20. maja odprl svojo bogato izložbo akvarelov in risb — nad sto je vseh skupaj — eden od sta-

rejše italijanske slikarske generacije, Onorato Carlandi, ki pa je do zadnjega znal ostati mlad in svež v svojem umetniškem ustvarjanju. Carlandi je pesnik rimske kampanje, ki jo s čistimi in ljubečimi čustvi opeva v svojih slikah, v katerih znova dokazuje, da je najlepša umetnost vedno porojena iz ljubezni.

Iz kakšnega duha ustvarja Carlandi, razvidimo iz njegovih besedi, ki jih je govoril svojim učencem ob priložnosti neke slikarske razstave v maju 1897. leta. »Vsako jutro, ko se zbudim, zahvalim dobrega Boga za radostnim veseljem, da sem slikar. To storim, preden se zopet povrnem v vsakodnevno življenje polno bridkosti in stisk. Med vsemi stvarmi namreč, ki nam pomagajo prenašati težave in neumnosti življenja, je brez dvoma ljubezen do umetnosti najboljši sredstvo. Ko je naša roka oborožena s čopičem in svinčnikom in so naše oči opte v krasoto narave, kaj nas po-

Sport

Dve nedelji pred koncem državnega nogometnega prvenstva:

Po zmagi nad Ambrosiano je Roma spet na vrhu

Izidi včerajšnjega državnega nogometnega prvenstva kažejo, da so moštva začela s spurtom. To velja zlasti o prestolniski Romi, katero je enajstotica Torina pred tednom potisnila z vrha na drugo mesto. Včeraj je imela Roma v gosteh Ambrosiano in jo odpravila z visokim izidom 6:0. Zgovorni dokaz za to, da je Roma v odločilni formi in da ima vse pogoje za končno osvojitve državnega prvenstva.

V prid Romi govori tudi izid napete nogometne borbe v Benetkah. Tam sta se kosala domača Venezia in Torino. Domača enajstotica je presenetila goste z udarno igro in jih potisnila s prvega mesta z zmago v razmerju 3:1, kar pomeni za Torino izgubo dveh točk. Stanje v razpredelnici je po včerajšnjih izidih naslednje: Roma vodi z 38 točkami, Torino jih ima 37, Venezia pa 36. Igrali bodo samo še dve nedelji in je težko verjetno, da bi bilo še mogoče rdeče-rumene potisniti s prvega mesta. Tem prej, ker imajo v Massettiju sijajnega vratarja.

Ponovno sta nas včeraj presenetila tudi oba kluba z dna razpredelnice, ki sta prav tako prešla v finish, toda prepozno. Napoli, ki je igral v Bologni, je premagal moštvo istega imena z 2:1 (!), Modena pa je bila na delu v Torinu in prisilila enajstotico Juventusa na remis (1:1). Dobro se je držala tudi Triestina, ki je odpravila Fiorentino z 2:0.

Podrobni izidi včerajšnje nedelje, ki je bila po vrsti 28., so bili naslednji:

Bologna — Napoli : Bologna 2:1.
Torino — Juventus : Modena 1:1.
Genova — Genova : Livorno 3:1.
Roma — Roma : Ambrosiano 6:0.
Milano — Lazio : Milano 5:2.
Bergamo — Atalanta : Liguria 1:1.
Trieste — Triestina : Fiorentina 2:0.
Venezia — Venezia : Torino 3:1.

Točke: Roma 38, Torino 37, Venezia 36, Genova in Lazio 33, Juventus 31, Triestina 29, Bologna 28, Milano 26, Liguria 25, Ambrosiana 24, Fiorentina in Atalanta 23, Livorno 22, Napoli 21, Modena 19.

Italijanski piloti se pripravljajo na poizvedovalni polet z letalom na neki vojni edinici.

tem drugo briga! Pesem Vsemogočnemu, ki jo poje vsako stvarstvo, opaja našo dušo in poraja v umetniku zavest, da je velika radost živeti. Zato je naša umetnost svečeniška služba, ker delo dobrote, ki smo je mi bili deležni, moremo dati v last vsemu človeštvu. Brez težave more to doseči vsakdo izmed nas, ker opazovanje narave nas dela boljše in mir, ki kakor molitev odseva iz naših del, zanašamo tudi v svoj življenjski krog, ki ga ljubimo brez razlike. Zato bodimo veseli polklica, ki ga imamo in usode, ki smo je deležni. Sleheri dan se moremo nekoliko izpopolniti. Toda paziti moramo na sebe in se varovati nečimernosti, ki more pokvariti vse naše delo. Biti moramo pri svojem delu iskreni; da pa moremo biti iskreni, moramo biti ravneja in preproste srca. Vse kar delamo, delajmo iz notranje potrebe svoje duše, zato, ker nam srce tako velela — in ne da bi ugajali javnemu mnenju.

Takšni nazori so vodili umetnika pri njegovem umetniškem ustvarjanju. Ta njegova življenjska filozofija ga je držala po koncu na njegovi dolgi, mnogih preizkušnji polni življenjski poti. In tako je ustvaril umetnine, ki bodo po svoji preprosti resničnosti in ljubezni do narave daleč preživela njegova leta.

Bari vodi z 41 točkami

V B razredu državnega nogometnega prvenstva so dosegli včeraj naslednje izide: Udine: Udinese — Vicenza 3:1, Fiume: Fiumana — Prato 4:1, Lucca: Bari — Lucchese 2:0, Novara: Novara — Sovona 1:1, Siena: Siena — Alessandria 1:0, Brescia: Brescia — Pro Patria 2:1, Lodi: Fanfulla — Pescara 1:0, Pisa: Pisa — Padova 1:1, Reggio Emilia: Spezia — Reggiana 2:0.

Vrstni red moštve v drugem razredu: Bari 41 točk, Padova 37, Vicenza in Pescara 36, Brescia 35, Novara 33, Spezia 30, Alessandria in Pisa 29, Udinese 28, Savona 27, Pro Patria in Fanfulla 26, Siena 25, Reggiana 21, Fiumana 19, Prato 17, Lucchese 9.

Nar. svetnik Manganiello, predsednik italijanskega CONI-a, je bil pred odhodom iz Zagreba sprejet pri Poglavniku dr. Paveliču. Predstavnik italijanskih olimpijskih organizacij mu je podaril pri tej priliki krasno darilo — bronasti kip atleta. Poglavnik se je zahvalil za počastitev in izjavil, da smatra to darilo kot simbol medsebojnega poživljanja medsebojnih odnosov med fašistično in ustaško mladino, ki obe strmita za tem, da bi se okrepile mladostne sile obeh narodov.

Italijanski kolesarski prvaki so priredili včeraj krožno dirko v Bologni na 235.500 m. Radi precejšnjih višinskih dirk je bilo včerajšnje kolo kolesarskih dirk hudo naporno. Zmagal je Leoni v času 6 ur 35 minut, kar pomeni povprečno hitrost 35 km na uro.

V telovadbi na orodju in sicer v mešanem deseterboju, so priredili včeraj Nemci svoje državno prvenstvo poedincev. Prireditelj, katere se je udeležilo 84 tekmovalcev, je bila v Breslavi. Prvenstvo si je osvojil Helmut Banz.

Zagrebaški Gradjanski je žel na gostovanju v Sofiji spet prav dober uspeh. Nogometno predstavništvo Sofije je odpravila poletna enajstotica Gradjanskega s 6:1.

Veljavnost šibe so poznali že star. Grki

Med vidnimi simboli dobre vzgoje sta najbolj znana knjiga in šiba. Daudanes dajo ljudje več na dobro besedo, na zgled, ki vzpodbuja k posnemanju, pa na vzgojo knjige, ki so prodirle do najodalsnejših bribovskih koč. Knjiga izpodiriva šibo, odnos med starši in otroci ni več tako strog in postaja vedno bolj tovariški. V šolah skoraj ne vidite več stitnih učiteljev s palicami, v družinah pa so še marsikje ohranili navado, da podkrepijo dobrohotne opomine z nekaj udarci s šibo ali palico. Ljudje pač še niso pozabili na stari pregovor, ki pravi, da šiba novo mašo poje.

Veljavnost šibe je prastara, res že prastara. Ljudje je niso uporabljali za kaznovanje, pač pa tudi za stopnjevanje telesne odpornosti. Stari Grki, ki so raznim naravnim pojavom pripisovali žudežno moč, so poznali celo kult bičanja. Verovali so, da je bičanje potrebno, da bi bili mladeniči odpornejši in bolj zdravi. Bili so tudi časi, ko je bilo bičanje v zvezi z verskimi obredi.

Na praznik boginje rodovitnosti Artemide Ortije so se zbrali mladeniči okrog oltarja in močito prenašali udarce s šibami in palicami. To je bilo neke vrste tekmovalanje v prenašanju bolečin. Po goli koži so jih topli in za hudo sramoto so smatrali, če je mladenič pokazal, da ga boli. Dobro navada je bila, da so bili mladi moški tako utrjeni, da so močito prenašali najhujše udarce, ki so trajali po več ur. Tako so si vzgajali odpor-

Narobe svet? Ne, samo prizor iz finske saune!

ren rod. Zgodilo se je tudi, da so mladeniči prenašali trpljenje do onemoglosti, matere pa, ki so prisostvovala nenavadnim tekmam, se niso bale za življenje sinov, pač pa so želele, da bi pokazali čim več odpornosti.

Pri bičanju pa ne gre le za to, da se mladina utrjuje v prenašanju bolečin. Ne gre le za vzgojo k močnatosti, pač pa tudi za zdravstveno udeleževanje. O tem se lahko prepričate v finskih kmečkih parnih kopelih, katerim pravijo saunae. Na Finskem je namreč navada, da ima vsaka domačija leseno stavbo, v kateri se ljudje utrjujejo z znojenjem v hudi vročini, pa z mrzlimi kopelmi in masažo. Važno vlogo v saunah igra tudi šibanje z brezovimi metlicami.

Staro pravilo pravi, da zmaga je tisti, ki je navajen boriti se, da je utrjen, kdor je vajen vročine in mraza, da je odporen, kdor ne toči solza za vsako bolečino. Stari finski rodovi so že stoletja sem prepričani, da je utrjevanje v saunah pravi strup za mnogotere bolezni. V lesenih saunah imajo skromne peči, katere zakurijo s smolnatim lesom, zatem pa jih polivajo z vodo. To daje hudo vročino, ki je nasičena s paro; v tej pari se znojijo, z znojem pa izločajo mnogotere škodljive snovi iz telesa. V saunah so male lesene terase, ki se vzpenjajo proti stropu, kjer je najbolj vroče.

Po znojenju se obliva z mrzlo vodo, kar pospešuje pretakanje krvi in splošno telesno prenavljanje. Na policah imajo tudi brezove metlice, katere so natrgali spomladi. Namočijo jih v vodo in položijo na vročo peč, da se omehečajo, zatem pa se šibajo. Fincem ne gre pri tem za prenašanje bolečin, pač pa za učinkovito masažo kože. Ljudje, ki so obiskali saune, pripovedujejo, da je bičanje z brezovimi metlicami naravno zdravilo in da ne povzroča posebnih bolečin. Koža postane rdeča kakor rak, zatem pa se podajo spet na vročo klop v parno ozračje.

Utrjevanje v saunah vsekakor ne spada v področje praznoverja. Finski znanstveniki zatrjujejo, da je postopek v saunah neprimerno več vreden od znojenja v modernih parnih kopelih. Fincem namreč ne gre le za to, da se pošteno preznojijo in očistijo; po znojenju se utrjujejo z mrzlimi polvi, radi pa skočijo tudi v bližnje jezero in plavajo, pozimi pa se valjajo po snegu. Takšno udeleževanje, združeno z bičanjem in masažo, napravi ljudi prožnejše in odpornejše. Prav posebno so prepričani, da je utrjevanje v saunah najboljši sredstvo za preprečevanje prehlada.

Ce pomislimo na bičanje grških mladeničev in na nego telesne zmogljivosti v finskih kmečkih parnih kopelih, dobimo vtis, da je škoda, da navedemo v moderni higieni tako malo nasvetov za utrjevanje, pri katerem prideta do izraza tudi mraz in vročina, prav posebno pa šiba, ki ni le zdravilo za trmo, pač pa tudi za neveščno moderno bolezen, ki ji pravimo — mehužnost!

Ehrlich je bil tvoj duhovnik, duhovnik, ki ljudem govori o svojem Bogu, Očetu vseh, in Bogu o svojih ljudeh, njegovih otrocih; duhovnik, ki ljudi rešuje in jih dviga k Bogu, kakor si delal ti, Jezus; duhovnik, ki sebi odmre in zaživi v tebi, ki je ljudem priča zate, ki v njem ljudje gledajo tebe; duhovnik, ki tebe oblikuje na oltarju, v sebi, v dušah; duhovnik, ki mu je življenje molitev, delo, boj, žrtve, duhovnik, ki se mu častni naslovi in denar in dobrine tega sveta valjajo ob nogah; duhovnik, ki je stražar tvojih viharju, ki dela za vero, pravico, ljubezen; duhovnik, ki mu je beseda dobrohotna, prijazna, a vedno odločna, vedno v skladu s tvojim naukom; duhovnik, ki gre te za tvojim glasom; duhovnik, ki ne žaluje s hčerami jeruzalemskimi zaradi telesnega gorja, ampak pomaga in dela pokoro; duhovnik, ki mu roka ne prijemlje za meč in se mu ne stiska v pest, ampak se steza bližnjemu v pomoč in k Bogu v molitvi; duhovnik, ki ne trguje v svoj dobiček, ampak gara v tvojo čast in rešitev duš; duhovnik, ki poskusi pri strehi, če so ga odgnali pri vratih; duhovnik, ki si mu ti temelj in cilj, ki kleše vase tvoje poteze, ki je tvoja podoba, ki je drugi ti, Jezus; ki hodi s teboj od Pilata do Heroda in nosi s teboj križ na Kalvarijo.

Tvoj namestnik, Petrov naslednik, izpričuje (29. junija 1941), da je skladnost s tvojo podobo, »podoba božjega Sina, Kralja bolečin, najvišje-niša in najvarnejša pot v nebesac. — In tvoj mučenec, jezuit Pro, je dejal: »Ko se prične naše srce hraniti iz križa, ni več nevarnosti, da bi zgrešilo pot.« In tvoj duhovnik dr. Ehrlich: kaj se ni hranil iz križa? In zato ni bilo nevarnosti, da bi zgrešil pot. Nosil je križ, hodil za teboj, klesal vase tvoje

Poslušaj, Gospod Jezus!

Skoraj bi bil — 26. maja, nekaj minut čez osmo — zajokal ob mrtvem truplu tvojega duhovnika in svojega učitelja, kot so storili prenekateri. Pa nisem. Le njegovo truplo in truplo njegovega tovariša, v smrti sem pogledal, ponavljal z ustnicami prošnjo: »Daj jima večni pokoj...«, jima želel tega tudi v sreči, mislil pa na besede, ki sem jih slišal prejšnji večer in premišljeval tisto jutro:

Smrt mučenca ne prenese tožbe! Naprej po poti Očetove volje!

Naprej po poti Očetove volje! Tako si delal ti, Jezus, božji Sin. Ob smrti mučenca Janeza Krstnika nisi jokal, kot ob Lazarjevem grobu, nisi storil žudeža kot ob Naimu — vršil si naprej Očetovo voljo.

Poskusil sem tudi jaz. Nema sva šla s tovarišem na fakulteto, nem sem med drugimi obsedel v klopi in čakal profesorja.

»Ne veste ne ure ne dneva.« je za začetek profesor ponovil tvoje besede in govoril o smrti, ki je bila na vrsti kot prva poslednjih reči. Govoril je o smrti. Lahko bi ob njegovih besedah mislil na smrt profesorja Ehrliche. Pa sem slišal tako malo besed o smrti! Pač, slišal sem jih, dojel jih nisem. Mislil sem na življenje, na življenje tvojega duhovnika doktorja Lamberta Ehrlichea.

Koliko pa jaz prav za prav poznam njegovega življenja? Sedem let bo poletil, kar sem ga videl na Oljki. Spominjam se ga iz cerkve, od oltarja, spominjam se ga kot tvojega duhovnika. — Saj ti, Gospod Jezus, veš vse, veš tudi za vse njegovo življenje, za vse moje spomine. Pa ti jih bom

kljub temu pripovedoval. Tebi moji spomini niso ovira, tebe moje pripovedovanje nič ne zamudi, ti nas poslušaj in gledaš vs hkrati ter slišiš vsakega in vidiš vse.

In bo šest let, kar nas je ustavil blizu Vovodskega stola, na poti k Gospe Sveti in nam kazal Krnski grad. Koliko bi ti ob teh imenih rad povedal, Gospod, pa — no, jaz sem tisti dan smel profesorju Ehrlichu ministrirati pri oltarju ob grobu sv. Modesta. In tudi od tam se ga spominjam kot tvojega duhovnika.

In bo pet let, kar nam je rajni v Kočevju govoril o razrezanem plašču sv. Martina. Prav za prav nam ni govoril o tem; to je bila le primera, ki sem si jo kaj dobro zapomnil.

In bo jeseni pet let, kar sem prišel na slovensko univerzo in — po čudnih ovinkih v izbo med Ehrlichove fante. Velikokrat nam je govoril, nam dalj puncta, kot bi danes rekel, in iz vseh tistih dni se ga spominjam kot tvojega duhovnika.

In je dobra štiri leta, kar sem postal njegov slušatelj. Govoril nam je, kot se spominjam, o prazgodovinskih praskaleh, vijugastih in progastih okraških, pigmejih in črnih ter nam našteval nič koliko njihovih bogov, a govoril nam je zmeraj kot tvoj duhovnik — nam, ki naj bi tudi postali tvoji duhovniki. Poganske mite nam je pripovedoval, da bi se mi vsi navdušili za tvojo resnico. O zabodah v mnogobojstvo in materializem je govoril, da bi se odtrgali od zemlje in se navezali nate, Edini. Otroško vdanost primitivnih narodov do Najvišjega Bitja nam je slikal, da bi bili vsi hvalažni otroci tebi, Najvišji. O duhovni

revščini po svetu je tožil, da bi pri tebi prosili delavcev za misijonska polja.

Govoril nam je torej kot tvoj duhovnik. Tudi kot znanstvenik nam je govoril, da je znanstveno zavračal posvete, prazne govore in pobijal nasprotno trditve »vede, po krivici tako imenovane, katere so se nekateri držali in so glede vere zabredli« (1 Tim 20. 21).

In kako nam je govoril o tebi, Gospod Jezus. Vidim ga, kot bi bilo danes. Ni imel obstanke. Od odra je hodil k tabli pa do klopi, se v prvi klopi ustavil in šel spet nazaj do mize pa pripovedoval, pripovedoval s takšnim ognjem, s tako živahnostjo, da smo ga v kretanjah nehoti posnemali ali mu vsaj prikimali; s toliko ljubeznijo do tebe, da smo ga občudovali. In če smo se kdaj naveličali poslušati o mitih in klanih, se pri apologetiki zlepa nismo naveličali. Kot prerok je bral iz Zgodbe stare zaveze; kot da je bil s teboj, nam je govoril o tebi in tvojih učencih.

Pa — saj je bil s teboj! Saj je bil vendarle tvoj duhovnik. In o duhovniku pravi Strossmayer, da je ali sonce, ki sveti, ali rosa, ki poživilja, ali ogenj, ki greje, ali sol, ki varuje pred gnilobo, ali pa je tema, suša, skvarjen kvas, sprljena sol. In Ehrlich nam je bil sonce: svetil nam je v tvoje resnice; bil nam je rosa: preganjal je s pogumno besedo malodušnost; bil nam je ogenj: hotel nas je vse pridobiti le zate; bil je nam in drugim sol, ki varuje pred gnilobo. Bil nam je vse to, ker je bil s teboj, ker si bil z njim... Bil je duhovnik! Bil je tvoj učenec. In o svojih učencih si rekel že davno pred Strossmayerjem, da morajo biti sol zemlje in luč sveta. In tistim, ki so s teboj, si po Cerkvi ti sam moč, ki varuje pred gnilobo, luč, ki odganja temo.

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET

RAJČE GODEC

175.

»Odlagati ne smemo. Po maši za²mo,« je rekel Se-
rajnik. »Kar koli ima kdo skriti in zavarovati, naj znoši
na Gradišče. Danes mora biti vse v redu, jutri bo dovolj
opravka z ženitvijo.« Ta dan je bil sicer praznik, toda v
sili je dovoljeno delati. Od blizu in daleč so kmetje vse
znosili na Gradišče ali pa k taboru pri Sv. Jakobu.

176.

Tudi živino, kolikor je še ni bilo na planini, so gnali
pastirji na gore. Marsikatera babica je zakopala na vrtu
ali na njivi svoj skrivni denarni zaklad, da ga reši pred
grabežljivimi Turki. Vsaka hiša v Svetnah je spravila
bodisi hrano ali obleko ali drugo hišno orodje na Gra-
dišče.

177.

Tudi Almira in njena mati sta zaupali svoje drago-
cenosti varstvu bližnjih sosedov. Zakaj le tako je moglo
dekle odvrniti vsak sum od sebe in svojega očeta. Almira
si je pač mislila: »Vse dragocenosti rada žrtvujem tur-
skim rokam, samo da se uresniči moj sen. Saj se mi vse
desetkratno poplača.«

Mali oglasi

Kolesa

Nekaj rabljenih in novih
tricielijev

naproday po zelo nizki
ceni. Generator delavni-
ca, Tyrševa 13 (Figovec,
levo dvorišče) tel. 29-27.

Kucivo

2951

DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA
CESTA

Berite
Slovenca
in oglašujte v njem!

† Vsemogočni je poklical danes ob 3/6 zjutraj, večkrat pre-
videnega s tolažili sv. vere, našega nadvse skrbnega so-
proga, očeta, svaka, strica, tasta in starega očeta, gospoda

IVANA ČAMERNIKA

posestnika na Poljanah pri St. Vidu nad Ljubljano.

Poljane pri St. Vidu, Cerklje pri Kranju, Krani, Ljubljana,
dne 1. junija 1942.

Zalujoči: Rozalija, soproga. - Terezija, Franc, Frančiška,
Ivan, Marija, Henrik, Josip in Kristina, sinovi in hčerke. -
Angela roj. Janša, Olga roj. Žnidaršič, sinabi. Slavka, Ladka,
Ivko, Mihaela in Joško, vnuka in vnučkinje.

Za vedno nas je zapustil naš ljubljani soprog, oče, brat,
stric in svak, gospod

Oražem Franc

služitelj Kraljeve kvesture

31. maja 1942, po težki bolezni, previden s tolažili sv. vere.
Na zadnji poti bomo spremili blagega pokojnika v torek,
dne 2. junija 1942, ob treh popoldne z Zal, kapelice sve-
tega Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 31. maja 1942.

Zalujoči: Angela roj. Pance, soproga. Franci in Mirko,
sinova. Jože in Ivana, brat in sestra - ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA. Za sožalja, izražena ob bridki izgubi naše dobre matere, babice,
sestre, tete in tate, gospe

Marije Vodopivec roj. Velušček

učiteljice

se vsem iskreno zahvaljujemo. Posebno se še zahvaljujemo gg. zdravnikom za zdrav-
niško nego vsem darovalcem vencev in cvetja. Učiteljskemu zboru z g. J. Levičarjem
na čelu, solski deci in vsem, ki so pokojnico spremili na njeni zadnji poti. Zupniku
dravelskemu g. Mirku Bartolu in kateheti g. Alojziju Kambihu dragujemo zahvalo za
svečano sv. mašo zadušnico z rekviemom, darovano dne 24. maja 1942.

Ljubljana, dne 30. maja 1942.

ZALUJOČI OSTALI

poteze, vse pa posvetil z ljubeznijo, ki ne vpraša
zakaj in ne koliko. — Kaj sem morebiti rekel
preveč, Gospod Jezus? Mislim, da ne. Veš pa ti...

Veš pa ti, ki sedi na Očetovi desnici in boš
od onod prišel soditi žive in mrtve...
— Veš ti, naš Gospod Jezus, ki si o pastirju dejal,
da ovece poslušajo njegov glas, da jih kliče po ime-
nu, da gre pred njimi in da gredo ovece za njim,
ker poznajo njegov glas (prim. Jan 10, 3. 4); veš
pa ti, najboljši pastir, ki si dejal, da dobri pastir
dá svoje življenje za ovece (Jan 10, 11) in
ne zbeži kot najemnik, ki ga za ovece ni skrb
(Jan 10, 13).

Za binkošni torek ob devetih je rajniki pro-
fesor tretjeletnikom napovedal predavanje o mu-
čenstvu. V Alojzijevešče ga predavat ni bilo. Pa ti,
Gospod Jezus, si dopustil, da je na binkošni torek
že dobro uro prej, kot je napovedal, začel predavati
o mučenstvu, ne sicer v temni alojzijeveški sobi
samo nekaterim bogoslovcem, ampak zunaj na ulici,
da je postala na predavanje tvojega duhovnika o
mučenstvu pozorna vsa Ljubljana, saj ni predaval
z besedo, predaval je z zgledom.

Malo prej ti je bil še orodje, ki si po njem
obnavljal na nekrvav način svojo krvavo daritev
na križu. Kakšne misli si mu zbujal v tistih tren-
utkih, Gospod Jezus? In kaj te je poprosil takrat,
ko si se mu v svetem obhajilu vsega dal? Ali se
ti ni tudi on prepustil vsega, se ni podvrgel čisto
vsega le tvoji volji in oblasti in si ti to sprejel?
In si dopustil ti, Gospodar življenja, da so se mu
stekle ure in minute...

Dal si mu Kruha, ki so iz njega mučenci do-
bivali moč, da so šli pred leve, dal si mu Vina,
ki opaja svetnike, da prezirajo svet in hrepene le
po tebi. Trudil se je, da bi bil tebi podoben v živ-
ljenju, dopustil si, da ti je postal vaj nekotliko
podoben tudi v smrti. Večni Bog. — In pustil

si, da je jekleni trn predrl glavo tvojemu duhov-
niku... Talar slovenskega duhovnika je oškropila
mučeniška kri... Dr. Lambert Ehrlich je mrtev...

Mrtev? »Če padem, zmagam, če umrjem,
živim.« nam je v skriptih za apologetiko izrazil
mnenje prvih treh krščanskih stoletij. Kaj ni bilo
tako tudi njegovo mnenje? Saj mora biti takega
mnenja vsak tvoj duhovnik, vsak katoličan: v padcu
zate, Jezus, je moja zmaga, iz smrti zate, Gospod,
mi klije večno življenje. — Se se spominjam, Go-
spod, s kakšnim prepričanjem nam je rajni pred
dvema letoma pri apologetiki govoril o svojem vsta-
jenju od mrtvih. Kaj ne bo tudi zanj krsta le zibel,
ki bo iz nje vstal za večno življenje? Kaj ne bo
njegovo telo izpod koščka slovenske zemlje, ki je
po rajnekega besedah kot »plašč sv. Martina« in ki
ga bomo podedni shranili, spet vstalo, ker stuis enim
fidelibus, Domine, vita mutatur, non tollitur: et,
dissoluta terrestrius hujus domo, aeterna in coelis
habitu comparatur. In nas, »quos contristat certa
moriendi condicio« tolaži »futuræ immortalitatis
promissio«. —

Kaj pa mi, Gospod Jezus? Ali naj se mašču-
jemo? Maščujemo za smrt tvojega duhovnika nad
tvojimi in svojimi sovražniki? — Ko bi rajniki mo-
gel še govoriti, bi nam gotovo ponovil tvoje besede:
»Delajte dobro tem, ki vas sovražijo, in molite za
tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo, da boste
otroci vašega Očeta, ki je v nebesih« (Mt 5, 44. 45).
In dodal bi najbrž še besede iz Raz 13, 9. 10: »Kdor
ima ušesa, naj sliši! Če kdo z mečem mori, mora biti
z mečem umorjen. Tukaj je potrpljenje in vera
svetih,« pa prebral še razlago prevajalcev: »Krist-
jani se sili ne smejo ustavljati s silo, marveč naj
v zaupanju na božjo pomoč potrpijo ter vztrajajo.«

¹ In v tebi vendar, Gospod, »nobis spes beatæ
resurrectionis effulsit«!

Talma, igralec in dvorjan, ki je izdal Napoleona

Ali je res nezgoda iz leta 1940, tako zelo po-
dobna oni iz leta 1815? Kolikokrat slišimo tako go-
voriti in kolikokrat dobimo za odgovor: »Kaj bo-
čemo, zgodovina se ponavlja!« Toda zgodovina se
ne ponavlja kar tako, kakor potekajo ure na plošči
številnice. Imamo pač nekakšno zaporedje zgo-
dovinskih dejstev, kakršno je tudi med ljudmi zmeraj
podobno razmerje med otroki in starši. In kakor
obstaja to zaporedje med ljudmi, je slično tudi v
zgodovini, bodi zakonito, nezakonito, naravno ali
ponarejeno. Dogodek povzroči in sproži drug dogo-
dek, ki mu je malce sličen in ki sam zase sproži
zopet novega, ki je prvemu še bolj podoben, kot
more biti otrok podoben staremu očetu bolj kot
svojemu očetu. Sploh pa, kadar koli premišljujemo
o »kaki znani teoriji, o povezanosti zgodovinskih
dogodkov, imamo skoraj vtis, kakor bi listali po
družinskem albumu slik. Seveda je podobnost pred-
vsem zunanja, kakor je pri osebah, ki pri njih
slični obrazi še ne pomeni iste usode.

Ne samo, da trdijo ljudje, da sta dve časovni
dobi podobni druga drugi, ampak si hočejo v tej
ali oni osebi iz Napoleonove dobe najti pralik za
kako sodobno osebo. Vprav včeraj — tako piše
dopisnik G. di San Lazzaro v »Gazzetti del Popolo«
— sem čital v nekem velikem dnevniku članek o
slavnem igralcu (tragedu) z imenom Talma. Talma
naj bi bil po tem članku eden tistih, ki so živeli v
samem pričakovanju najbolj odločilnih dogodkov
tiste dobe. Ne smemo zamenjati, kot se človeku
večkrat primeri, takega človeka, ki živi v prič-
kovanju, z »anglofilom« — prijateljem Angležev:
anglofil se je že odločil, čeprav na žalostno plat,
nasprotno pa si misli človek pričakovanja, da je
bolje »držati ga, ko lovi gac po premisleku vseh
okolščin. Ali bodo zmigale vojske Osi? Tak člo-
vek bo dejal, da ni dvoma o tem. Ali bodo pa zma-

gale armade nasprotnikov? Zmeraj upa, da bo
tako.

Tak človek večnega pričakovanja na to in ono
plat je bil Talma, ki se je pojavil na gledališkem
odru v dobi francoske revolucije. V nemškem Er-
furtu mu je Napoleon, ki ga je imel jako rad, dal
priliko, da je pri neki slovesnosti v navzočnosti
sami visokih glav nastopil z recitacijo. V trenutku,
ko v Voltaireovem »Edipu« spregovori neka oseba:
»Prijateljstvo z velikim človekom je milost, ki jo
podarijo bogovi,« se je ruski car Aleksander, ka-
teri se je čez nekaj let pridružil koaliciji, sklonil
k Napoleonu, mu prisrčno stisnil roko in ga sko-
raj objel.

Čez nekaj let, 2. aprila 1814, je »Francoska ko-
medija« priredila svečano predstavo v čast Alek-
sandru, ki je bil privedel svoje čete v Pariz, med-
tem je Napoleon čakal na otoku Elbi, kdaj bo
Francija obveščena o njegovem odstopu. Hlapčev-
ska duša igralca Talme ga pa ni mogla pričakati.
Ne le, da je sprejel vlogo Ahila v »Ifigeniji«,
marveč da je na koncu predstave dejal celo dobe-
sedno: »Sprejmite, o vladarji, najglobljo zahvalo,
ki jo morejo sprejeti zmagovalci: blagoslov pre-
magancev!«

Talma je pozabil človeka, ki mu je bil dolžan
zahvalo za vse svoje časti in blagostanje, in če-
prav je bil od nekdaj jakobinec, je čez nekaj ted-
nov igral — »Hamleta« v priči Ludvika XVIII.
Ta burbonski kralj, ki ga je prevzela taka dobra
volja Talme, ni skopalil z zahvalo. Ves iz sebe je
Talma pokleknil in globoko sklonil glavo k proti-
nastim nogam novega pokrovitelja.

Dne 6. marca 1815 se je Napoleon epet pojavil
v Franciji in je bil čez 14 dni nato v Tuilerijah.
Talma ga je pričakoval na pragu, ves nor od navdu-
šenja in je izlasko prepričal Napoleona o svoji ne-
omajni zvestobi. Navdušenje nad zavezniki, pokle-
kanje pred Ludvikom: to so bile le zvijače, da bi
si pridobil čas in razpršil sumničenja glede na
svojo osebo. Napoleonu pa predvsem to ni bilo
všeč, da so med njegovo odsotnostjo odstranili orla
in ga že nadomestili z lilijo Burbonov. Talma je
brž obljubil, da bodo odstranili tudi lilijo in v sto
dneh te vladne dogodivščine so igralke »Franco-
ske komedije« okrasile novi grb, kar pa očitno
ni nič zalego priročno usode.

In Talma, Napoleonov prijatelj, je spet pokle-
kal pred Burbonom.

Ah bi iz vsega tega mogli zanesljivo sklepati,
da je bil Talma (in tovariši pri »Francoski kome-
diji«) res človek, ki je samo pričakoval boljših
časov?

Ali ni bolj verjetno, da je bilo vse to njegovo
hlapčevanje na dvoru samo binavščina? Ko je bil
Napoleon na Sv. Heleni ga brez dvoma ne bi bil
mogel več prenašati.

Nakaznice za mleko v Budimpešti

Zaradi pravilne razdelitve mleka med po-
trebne potrošnike je uvedla prehranjevalna upra-
va v Budimpešti nakaznice za mleko. Od sedaj
dobe mleko v madžarski prestolnici lahko samo
dojenčki, otroci do 14. leta, starejši ljudje, bol-
niki in noseče žene. Po gostlinah in kavarnah je
grodaja tako mleka kakor tudi vseh jedi, pri-
pravljenih iz mleka, strogo prepovedana.

Pri vedeževalki

»Prva vaša kupčija današnjega dne bo uspešna.«
»Ho, ravno prav! Prišel sem vam namreč tudi
ponuditi napravo za zbiranje prahu.«